ԺԼ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4220 13/25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1900 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՌԱՄԱԶԱՆ 1317 ԺԼ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4220

در علیه ده غلطه ده (آره وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ.
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջին թղթաբերով հասած անգլիական թերթերը կը զբաղին Ռուսիոյ կայսեր կողմէ Մուրավիէվ կոմսին ուղղուած հրամանագրով, որուն վրայ խօսեցանք արդէն Արեւելքի մէջ։ Հակառակ Նիքոլա Բ-ի ցոյց տուած խաղաղական տրամադրութեանց, անգլիական թերթերը արձագանգ կ'ըլլան կարգ մը զրոյցներու որոնք կը վերաբերին ռուսական զօրքերու Կեդրոնական Ասիոյ մէջ ըրած շարժումներուն։

Ս. Բետերսպուրկէն Թայմզի թղթակիցը կը գրէ թէ Զօրը, Անգլիոյ դեսպանին անձամբ ըսած է որ Ռուսիա չպիտի ուզէ օգուտ քաղել Անգլիոյ Հարաւային Աֆրիկէի մէջ ունեցած դժուար կացութենէն եւ Հնդկաստանի կողմէն նոր դժուարութիւններ չպիտի հանէ անոր դէմ։ Եւ սակայն, կ'ըսէ Տէյմս, յիշատակելով անգլիական թղթակցին այս տեղեկութիւնը, Ռուսիոյ համար շատ հրապուրիչ առիթ մըն է կարգադրել քանի մը հին վէճելի խնդիրներ, այն պահուն ուր Անգլիա այնքան զբաղած է ուրիշ կողմ։ Այս փորձութեան տեղի պիտի տային ամենէն լաւ տրամադրութիւն ունեցողներն անգամ։ Եւ անոնք որ կը յիշեն թէ Ռուսիա ուրիշ պարագաներու մէջ ինչպէ՛ս վարուած է, օգուտ քաղելով այս տեսակ առիթներէ, զարմանալի չպիտի ըլլար թէ ինչո՞ւ ռուսական բանակ մը զրկուեցաւ վերջերս Կովկասէն մինչեւ Գուշք Մէրվի հարաւային կողմը, Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ, և թէ այդ բանակը զօրաւոր ամրութեան մը կռթնած և քանի մը մղոն միայն հեռու կը գտնուի Հէրադէն։

Միեւնոյն ժամանակ Ռուսիա քաղաքական և առեւտրական յառաջդիմութիւն մը ցոյց կու տայ Պարսկաստանի մէջ։ Քանի մը տարիէ ի վեր ռուսական ազդեցութիւնը շատ մեծցած է Թեհրանի մէջ։ Փոխառութեան դրամատուն մը կազմակերպուած է Ռուսերուն կողմէ, որ ուրիշ բան չէ բայց եթէ պարզ մասնաճիւղ մը Սէն Բետերսպուրկի Պետական Պանքային։ Շնորհիւ Ռուսերու, երկաթագործութիւնը նոր թափ մը առաւ։ Պարսկաստանէն բրինձ, չոր պտուղ և բանջարեղէնի [illegible] կը ներածէ Ռուսիա, և որովհետեւ կառավարութիւնը պարսկական սահմանագլուխին վրայ այդ վաճառքներուն մաքսը շատ զեղչած է, այդ մասին կարեւոր առեւտուր կ'ըլլայ որոնցմէ մեծապէս կ'օգտուին Պարսիկները։ Միւս կողմէ ռուսական առեւտուրն ալ շատ կը բարգաւաճի Պարսկաստանի մէջ։ Ասկէ զատ, պարսկական կառավարութիւնը մեծ գումար մը կը պարտի Ռուսիոյ որ իր այդ պահանջքին վճարման համար ապահով գրաւներ ստացած է արդէն։

Անգլիա, այս վիճակը տեսնելով, կրցածին չափ կ'աշխատի չեզոքացնել զայն. սակայն Թեհրան շատ հեռու է Լոնտոնէն։ Հնդկաստանի փոխարքան ալ իր կողմէ հարկ եղած զգուշութիւնները ձեռք առած է. անգլիական զրահանաւ մը միշտ կը հսկէ Պարսկական Ծոցին մէջ։

Անցած ամիս Պէրլինի մէջ տեղի ունեցած բանախօսութեան մը մէջ, զոր գերման սպայ մը ըրած էր ի ներկայութեան Վիլհէլմ Բ. կայսեր, ատենաբանը ըսած էր թէ Ռուսիոյ համար ժամանակը եկած է գրաւելու Հերադը, և թէ քիչ ատենէն Անգլիա պիտի ստիպուի պայքար մղել Աֆղանիստանի Էմիրին որ Ռուսիոյ պաշտպանութեան տակ պատերազմ պիտի հրատարակէ անոր դէմ։ Թերեւս այս գուշակութիւնը շատ կանխահաս ըլլայ, կ'ըսէ Տէյմս. սակայն և այնպէս տարակոյս չկայ որ Անգլիա շատ զգոյշ կը կենայ, Ռուսիոյ մէջ արտայայտուած խաղաղասիրական զգացմանց հակառակ. անգլիական թերթերը շատ կասկածոտ և անվստահ կ'երեւան այս մասին։

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ
ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՋԸ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Սանասարեան վարժարանի աշակերտները ամէն եղանակի մէջ իրենց մասնաւոր զբօսանքները ունին. գարնան ու աշնան վանքերը շրջագայիլ, ամռան ամառանոց երթալ ու լողանալ, ու ձմռան ցուրտ ու չոր օդին սահիլ։ Ամէն մարդ գիտէ Էրզրումի ձմեռուան սաստկութիւնը. քանի մը օր կայ որ ձիւն չի գար, երկինքը յստակ կապոյտ է և գետինները շատ գեղեցիկ սահարան մը կը պարզեն ամէն տեղ։ Ջերմաչափը զրոյէն 25 աստիճան վար կը ցուցնէ ու չորսդին ծածկուած է սառոյցով։

Սանասարեանի աշակերտները ճաշէն ելլելուն պէս, ձմուշկները առած սահելու կը վազեն և քանի մը վայրկեանէն սառին վրայ կենդանութիւն ու բերկրութիւն կը տիրէ։ Բոլորն ալ մէկ ուղղութեամբ կը սահին, միայն Նորավարժները գացած են մէջտեղ և հոն փորձեր կ'ընեն, վար կ'իյնան, կ'ելլեն դարձեալ կը գլորին, քիչ մը գլուխնին ու կռնակնին կը ցաւի, բայց ոչ ոք կ'օգնէ անոնց, և երբեք ալ չեն յուսահատիր որովհետեւ գիտեն որ միայն այդպիսի դժուարութեամբ կարելի է սահիլ սորվիլ. ճարտար սահողներուն մրցման ասպարէզ է բացուած. մէկը խոշոր շրջաններով առաջ կ'երթայ, միւսը օձապտոյտ աղեղներ կը կազմէ և երրորդ մը դէմի ետիս դարձած՝ կատարեալ ճարպկութեամբ կը վազէ։ Մէկը կը փախչի և ուրիշ մը կը ջանայ զայն բռնել. երրորդ մը ջէյրանի պէս կ'անցնի տղոց մէջէն և մէկ ակնթարթէն սահարանին (*) շուրջը կը դառնայ։ Մէկ քանին ալ իրարու ձեռքէ բռնած միասին այլեւայլ փորձեր կ'ընեն։ Պաղ քամին կը փչէ, բայց ոչ ոք հոգ. պէտք է սահիլ, վազել ու սլանալ, կարծես անսահման դաշտի մը մէջ կը գտնուին։ Ամէնուն ալ երեսները կարմրած են, քթերնին կարմիր կարմիր կը հոսի և պարծանքով կը նային հանդիսականներուն, որոնք ապշութեամբ զիրենք կը դիտեն։ «Եկէք տղաք, կը գոչէ չարաճճի մը, եկէք իրարու ետեւէ վազենք, բայց կարգով, չըլլայ որ ամէն մարդ իրեն տեղ մը ճարէ»։ Նոյն վայրկեանին ամէնքն ալ իրարու ետեւ կարգով կը շարուին. մէկը ուժը ոտքերուն կու տայ և բոլոր ճարտարութիւնը ի գործ դնելով կը սկսի վազել և միանգամայն տեսակ տեսակ փորձեր ընել. միւսները ամենայն ճշդութեամբ անոր կը հետեւին, և ահա սքանչելի տեսարան մը կը կազմուի. նախ ուղիղ գիծով կ'ընթանան. յետոյ մեծ բոլորակ մը կը կազմեն, յանկարծ իրարու կը խառնուին, դարձեալ կը հեռանան, կրկին անգամ ուղիղ գիծ, շրջան, ձուաձեւ, պարոյկ.... «Վազեցէք» կը գոչեն նորէն, և ահա ահագին իրարանցում մը կը սկսի. կարծես բոլորն ալ մոլեգնած են, ձմուշկներու շառաչիւնը և սառի դղրդիւնը զանոնք աւելի կ'ոգեւորէ։

«Վազեցէք, վազեցէք», կը գոչեն ամէն կողմէ և ահա չխա՛ք մէկը սառին վրայ կը փռուի, մէկ ուրիշն ալ ետեւէն. յետոյ երրորդ մըն ալ. «Բան չկայ վազեցէք», կ'աղաղակեն միշտ։ Հանդիսականները կը խնդան մեծ ոգեւորութեամբ։

Թէ սահիլը և թէ ամառանոցին լողանքը շատ կը նպաստեն աշակերտներու առողջութեան ու մասամբ կը լեցնեն մարմնամարզին պակասը։

Էրզրում Ս. Ս.

ՄԱՐԶՈՒԱՆ

ԵՐԵՔ ՀԱՆԴԷՍՆԵՐ

Ա. Ս Սահակեան վարժարան.—Նոր տարւոյ առաջին շաբաթ օրը, ամանորի առթիւ, տեղւոյս Ս. Սահակեան վարժարանի ուսուցիչներու և ուսանողներու կողմէ տրուեցաւ սիրուն հանդէս մը՝ որ գոհ թողուց բոլոր ունկնդիրները։ Նախապէս եղած հրաւէրի մը համաձայն, Գոլէճի աշակերտներէն շատեր փութացած էին ներկայ գտնուիլ։ Բրոֆ. Ցակոբեան էֆ. և քարոզիչ Ատանալեան էֆ. հաճած էին իրենց ներկայութեամբ պատուել հանդէսը՝ իր շքեղութեան մէջ։ Վարժարանին վերջին շրջանին մէջ (յորմէ հետէ դպրոցը յանձնուած էր նոր և թարմ ձեռքի մը) եղած յառաջդիմութիւնը յայտնի կ'երեւար՝ տղոց առոգանութեամբ արտասանած կտորներուն և այն գեղեցիկ ճառերուն մէջ, զորս գրած ու ճարտասանութեանց հոգ տարած էին բարձրագոյն կարգի աշակերտները։ Կարելի չէր առանց սրտի յուզման մօտիկ ընել ոմանց ըրած, ձմռան այս եղանակին մէջ աղքատներուն նկարագրութիւնը՝ որոնցմով կ'ուզէին գութ շարժել այդ թշուառ և դժբաղդ արարածներուն նկատմամբ։ Երանի՛ թէ կարենային ազդեցութիւն մը ընել։ Պզտիկները մանաւանդ, ինչ վառվռուն էակներ, բեմէն ամենայն համարձակութեամբ կը խօսէին մեզ և կը յաջողէին ծափահարութիւններ խլել։ Ամէնքն ալ հին տարւոյն ողջերթ կը կարդային և կ'աւետէին նոր տարին ու դարին գալուստը՝ չմոռնալով միշտ մաղթանքներով ողջունել իրենց շնորհաւորութիւնները։ Տնօրէն Իսրայէլ էֆ. ներկաներուն իր և վարժարանին ուսուցչութեան ու ուսանողութեան կողմէ շնորհակալութիւն յայտնելէ վերջ, կարդաց ցանկ մը բարեսիրտ ազգայիններու՝ որոնք բարեհաճած էին մասնակցիլ վարժարանին աղքատ սաներու և սանուհիներու ի նպաստ բացուած հանգանակութեան։ Վարժարանին Հոգաբարձութիւնն ու Տեսչութիւնը գիրքի ընծաներով քաջալեր կանգնեցաւ յառաջադէմ աշակերտներուն՝ միեւնոյն ատեն միւսներուն ալ խրախոյս ազդելով։ Ատանալեան էֆ. խօսեցաւ ուսման և դաստիարակութեան կարեւորութեան նկատմամբ. յայտնեց թէ այս մանուկները մեր նոր սերունդը պիտի կազմեն. ուստի պէտք է ուշադրութեան առնել անոնց կրթութեան անհրաժեշտ պէտքը։ Ի վերջոյ քաղաքիս առաջ. տեղ. Տ. Արիստակէս Վ. Քաջալերեան, յորդորական և ազդու բանախօսութեամբ մը վերջացուց հանդէսը՝ օրհնելով բոլոր հանդիսականները, ուսուցիչները և աշակերտները։

Բ. Ամերիկեան որբանոց.— Նոյն օրը, Անաթոլիա Գոլէճի սրահին մէջ, իրիկուան ժամը 7ին ատենները, (Ը. Թ.) ներկայ կը գտնուէինք Ամերիկեան որբանոցին, նոր տարւոյ և Ս. Ծննդեան առթիւ տուած հանդէսին։ Գոլէճի աշակերտներէն և օրիորդներէն զատ՝ կարգ մը հրաւիրեալներ, որբասէր անձեր, արդէն գրաւած էին իրենց տեղերը։ Հանդէսին փայլը կ'աւելցնէին որբ մանչերու և որբ աղջիկներու կողմէ երգուած ներդաշնակ քառաձայն երգերը, զորս շատ յաջողապէս կ'երգէին։ Կ'արժէ աստ յիշատակել Պ. Փայլեանը՝ որ անձնուիրաբար ստանձնած է որբանոցի ձայնագրութեան դասերը և մեծ խնամք կը տանի։ Որբերէն և որբուհիներէն շատեր խօսեցան կարճ կարճ կտորներ, պզտիկ պատմութիւններ, զուարճալիքներ, խրատներ, երբեմն Ս. Գիրքէն համարներ, հայերէն, թուրքերէն և Անգլիերէն լեզուներով։ Ասոնք ալ ընդհանրապէս կ'աւետէին նոր տարին և Ս. Ծնունդը։ Օտար լեզուներու, մանաւանդ Անգլիերէնի հնչումին շատ գոհացուցիչ է, իսկ ճարտասանական շարժմանց ու համարձակութեան ըսելիք չկայ։ Որբանոցին աղջիկները, մինչեւ հիմա այլ և այլ տեղերու վարժարաններու հանդէսներուն մէջ, իմ տեսածովս, խօսող աղջիկներէն շատ աւելի համարձակ են և ճիշդ այնպէս ալ կը ներկայանան բեմին վրայ։ Ցաւալի է որ, մեր վարժարաններուն մէջ, շատ քիչ կարեւորութիւն կը տրուի այս բանին և կ'իրականանայ այն խօսքը թէ «բողոքական վարժարաններէն ելլողները լաւ կը խօսին, իսկ մեր վարժարաններէն ելլողները՝ լաւ կը գրեն», թէեւ դժբաղդաբար, վերջինն ալ չի տեսնուիր.... Ձեմ գիտեր ե՞րբ պիտի կրնանք զատել կարեւորը անկարեւորէն որ սա կարգ մը անպէտութիւններուն տեղ դնէինք ճարտասանութիւնը՝ որուն օգտակարութիւնը անվիճելի է։ Ներկաներէն մէկ քանիներ, հրաւիրուելով խօսեցան թէ միայն պարզ համակրանքով չշատանալով՝ հնչուն կերպով յայտնենք մեր սէրը՝ որբուկներուն, ու պզտիկ հանգանակութիւն մը ըրին։

Գ. Անաթոլիա Օրքեստրա.— Նուագահանդէս.— Ամսոյս 4/16ին, իրիկուան, դարձեալ Գոլէճի սրահին մէջ, գաւառներու համար նորութեան մը հանդիսատես եղան Գոլէճին աշակերտները ու քաղաքին բազմաթիւ Թուրքեր, Հայեր և Յոյներ։ Գոլէճին գեղարուեստից և երաժշտութեան ուսուցիչ Արշակ էֆ. Տաղլեան, մըսթըր Չարլըս Թրէյսի, Միսիս Մարկօ և Միսիս Նէսըն սարքած էին նուագահանդէս մը՝ ի նպաստ Գոլէճի նուագախումբին։ Այս տարի, եթէ Գոլէճը զգալի փոփոխութիւն մը կրեց, այն ալ անգլիերէն լեզուին աստիճան մը բարձրանալն ու նուագախումբի մը կազմակերպութիւնն էր։ Արշակ էֆ. վերջապէս հաստատամտութեամբ ի գլուխ հանեց վերջինին ծրագիրը՝ որ առաջ ծիծաղելի և անկարելի կը թուէր ոմանց՝ աջակցութեամբ Գոլէճին տեսչութեան և խումբ մը երաժշտասէր պատանիներու. և հիմա ատոր նախախայրիքն էր՝ զոր յաջողութեամբ ընծայեց ժողովրդեան։ Նուագախումբը ճարտարօրէն նուագեց հետեւեալ սքանչելի եղանակները Hamidie March, Ring the Bells, Colombia, Our Annual Polka, Bell of New York և La Algeric March. Մ. Զարլս երգեց solo մը։ Միսիս Մարկօ և Միսիս Նէսըն երգեցին Duet. (when the wind bloweth from the sea)։ Վարժուհիները և Արշակ էֆ. երգեցին Mixed Quartet.. Երգիչ խումբը՝ Hallelujah Chorus.. The Monntain's shepherd's song, և The song of the oax. երգեց։ Կրկին Միսիս Մարկօ solo մը երգեց։ Ղազարոս էֆ. Ներսէսեան ֆոնոկրաֆով մեզ նուագեց կարգ մը փոքր եղանակներ։ Երկու Quartet՝ նուագախումբի անդամներէն չորսին կողմէ։ Եւ քանի մը մունջ այլ կենդանի տեսարաններ, Langhing (Խնդ.). The runaway (Փախչողը). The birth of Christ (Քրիստոսի ծնունդը) և Village wodding (Գեղջկական հարսանիք)։ Բրոֆ. Ցակոբեան էֆ. ուղերձ մը կարդաց առ Նորին Վեհափառութիւն Սուլթան Աբտուլ-Համիտ Խան և շնորհակալութիւն յայտնեց քաղաքիս գայմագամ Վսեմ. Մահմուտ Համտի էֆէնտիին, զինուորական հազարապետին, Ա. Վ. Վանքեանի և բոլոր հանդիսականներուն՝ որոնք հաճած էին գալ։ Գայմագամ պէյը անձամբ և հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն և իրեններուն եղած պատիւին։ Պատ. Մ. Հուայթ, որ նուագահանդէսին կ'առաջնորդէր, խնդրեց որ առաջին անգամ ըլլալով, եղած թերութիւններուն ներողամիտ գտնուին և շատ չտեսնեն. ու առաջարկեց Մ. Թրէյսիի որ իր աղօթքով փակէ հանդէսը։ Ձեմ կարծեր որ շատեր եւրոպական ճաշակին ընտելացած չըլլալով, բոլորովին գոհ մնացած ըլլան այս նուագահանդէսէն՝ որ սակայն պզտիկ բան մը չէր. բայց հարկաւ հետզհետէ կը վարժուին. քաջալերել Արշակ էֆէնտիի պէս անձերը, որոնք իրենց գովելի նախաձեռնութեամբ կը ջանան երաժշտութիւնը մտցնել գաւառներու մէջ։

Գ. ՕԶԱՆԵԱՆ

Մարզուան, 5 յուն. 1900

ԱՆԳԼԻՈՅ
ԱՐՏԱՔԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
1899ԻՆ

(Քաղուած անգլիական թերթերէ)

ՄԱՆՉԷՍԹՐ, 19 Յուն. 1900

Արտաքին վաճառականութեան դեկտեմբերի գործառնութիւնները աննշան ամբողջութիւն մը կազմեցին ամբողջ տարւոյն գումարին վրայ, ցուցնելով շատ ծանր անկում մը ներածման վրայ, և, ի բաց առեալ արտածման համար շինուած նոր շոգենաւերու արժէքը, շատ աննշան բարւոքում մը եղած է արտածման գումարին վրայ։ Դեկտ.ի գործառնութեանց բաղդատաբար աննպաստ վիճակին գլխաւոր պատճառ նկատուած է 1899ի դեկտ.ը 1898ինէն 1 օր պակաս գործի օր ունենալը։ Այդ վիճակին օգնած է նաեւ սա՛ պարագան թէ ամսուն վերջին օրը կիրակի ինկած է։ Դեկտ.ի ներածմանց արժէքը եղած է 40,738,896 անգլ. ոսկի, որ բաղդատմամբ 1898ի նոյն ամսուան՝ նուազ է 4,625,890 անգլ. ոսկի որ ըսել է հարիւրին 12.2։ Ներածմանց նուազումը գլխաւորաբար տեղի ունեցած է Ամերիկայի ցորենի և բամպակի ճիւղին մէջ։ Դեկտ.ի արտածմանց ընդհանուր արժէքը եղաւ 22,038,489 անգլ. ոսկի որ բաղդատմամբ նախորդ տարուան, աւելի է 1,060,081 անգլ. ոսկի, հաւասար հարիւրին 5 ու կէսի։

Դեկտ.ի առեւտուրին ո՛չ գոհացուցիչ վիճակը սակայն կը կորսնցնէ իր կարեւորութիւնը երբ ի նկատի առնենք ամբողջ տարուան մէջ եղած turn overը (ճիրօ) որով պիտի զբաղինք ներկայ յօդուածով, և որ վերջին աստիճան գոհացուցիչ եղած է։ Նախ առնելով Անգլիոյ 1899ի ներածումը, կը տեսնենք թէ հասած է այն 485,075,514 անգլ. ոսկիի գումարին, որ 1898էն աւելի է 14,696,981 անգլ. ոսկի։ Ընդհանուր կերպով խօսելով, կարելի է ըսել թէ երբ մէկ կողմէն արտածման թիւի քանակը աւելցած է վերջին տարւոյն մէջ՝ ապրանաց արժէքն ալ համեմատաբար շատ աւելի բարձրացած է, քանի որ արտածման կարեւոր մասը կազմող գլխաւոր ապրանքներու գիները լեցուն բարձրացումներ ունեցած են բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն։ Այս ընդհանուր վիճակին միակ բացառութիւն կը կազմէ սա պարագան թէ 1899ի մէջ ամբողջ Անգլիա նուազ արժէք վճարեց սննդի վերաբերեալ պէտքերու համար։ Օրինակի համար, վերջին տարւոյն ցորենի ներածման քանակը հասաւ 66,636,978 hundrea weight (*) որ թէեւ 1898ի ներածումէն աւելի է 1,409,048 hundrea weight, սակայն արժէքը անցեալ տարուընէն պակաս է 3,844,555 անգլ. ոսկի։ Յիշատակութեան արժանի է սա պարագան թէ Արժանթին և Աւստրալիա լեցուցած են Ռուսիոյ և Մ. Նահանգներու ցորենի մատուցման պակասը։ Ամէն տեսակ ցորենի ներածումը 1899ին հասաւ 194,297,767 hundrea weightի արժէք՝ 62,909,264։ Միւս կողմէ՝ սառած մսի ներածումը կը ցուցնէ աւելի արժէքի աւելցութիւն քան քանակի.— հարիւրին 8,2էն 7,4։ Նոյնպէս շաքարի արժէքը 1899ին նախորդ տարիէն աւելի էր, և վերջին ամիսներուն մէջ Հոլանտա և Ֆրանսա ընդհանուր գործառնութեանց մեծագոյն բաժինը ստացան։

Զանազան գործարաններու պարառած խամ ապրանքներու մէջ է որ երեւան եկաւ գործունէութեան կենդանութիւն և գիներու բարձրացում։ Եւ այդ վիճակը գլխաւորաբար շեշտուեցաւ խամ մետաղներու համար, երբ հետեւանք մատուցման անբաւականութեան և միւս կողմէ խնդրանքի արագ աճման, և հետեւաբար սթոքները, գրեթէ ամէն տեսակ մետաղներու, զգալի նուազում մը ունեցած են տարւոյն վերջաւորութեան մէջ՝ բաղդատմամբ սկիզբին։ Բաց ի հում մետաղէն (crude ore) Անգլիոյ օտար երկիրներէ ստացած պղինձի քանակը, վերջին տարւոյն նուազ եղաւ 1898էն։ Նոյնը կրնանք ըսել զինկի (zinc) համար ալ, մինչդեռ թեթեւ բարձրացում մը կար կապարի և թիթեղի քանակին վրայ։ Միւս կողմէ այս ապրանքներուն արժէքները ահագին բարձրացումներ ունեցան։ Սպանիա ահագին շահեր ըրաւ իր արտադրած հում երկաթին վրայ, զի հոս խնդրանքին շատութեան և հետեւաբար սթոքին նուազութեան պատճառաւ շատ բարձր գիներ վճարուեցան։

Դառնալով հիւսուածագործութեան ճիւղին, կը տեսնենք թէ թէպէտ Լանքաշըրի գործարանները շատ մը տարիներէ ի վեր չտեսնուած գործունէութիւն մը ցոյց տուին, այսու հանդերձ Անգլիոյ բամպակի ներածումը եղաւ, վերջին տարւոյն մէջ, միմիայն 14,520,391 hundrea weight, մինչդեռ 1898 եղած էր 19,004,896 hundrea weight. քանակի անկումը եղած է ուրեմն հարիւրին 23 6։ Հետեւաբար զարմանալի չէ որ տարւոյն վերջաւորութեան միջոցին բամպակի սթոքը 600,000 հակի չափ պակաս է քան ինչ որ էր սկզբնաւորութեան ժամանակ։ Միւս կողմէ ալ հակառակ Ամերիկայի բամպակին բերքին առատ ըլլալուն, գիները շատ բարձր աստիճանի հասած են և կը մնան։ Ամերիկեան բամպակի ներածումը 5 միլիոն hundrea weight նուազ էր քան 1898ին մինչդեռ բարձրացում կար 600 000 hundrea weight Եգիպտականին և 32000 hundrea weight հնդկականին վրայ, բուրդի գինն ալ վերջացող տարւոյն առաջին 6 ամսին արագ բարձրացում մը ունեցաւ եւ ամբողջ տարուան բարձրացում եղաւ հարիւրին 5 1, եղած անկումներն ալ հաշուելով, և ներածումը պակաս եղաւ հարիւրին 4 3ի չափ, բաղդատմամբ 1899ին։

Օտար երկիրներէ եղած ներածումը բանուած զանազան ապրանքներու՝ չափաւոր յաւելում մը ունեցաւ, որուն գումարը հասաւ 91,293,485 անգլ. ոսկիի որ բաղդատմամբ 1899ի 4,217,006 անգլ. ոսկիի յաւելում մը կը ցուցնէ, որ ըսել է հարիւրին 4.8ի չափ։ Ներածման այս յաւելումը գլխաւորաբար կը կազմեն ա՛յն տեսակ ապրանքներ որոնք արտածման համար գործածուած են, օրինակի համար կաշի, թուղթ և բուրդ մանած։ Նշանակելի անկում մը կրեց հեծանիւի ներածումը որուն թիւը հասաւ միայն 286,796 անգլ. ոսկիի, մինչդեռ նախորդ տարուանն էր 612,644 անգլ. ոսկի. սակայն միւս կողմէ մեքենաներու և զանազան երկաթեղէն ապրանաց քանակը բարձրացաւ։

Անգլիոյ 1899ի արտածումը նախորդ բազմաթիւ տարիներէն աւելի եղաւ, որուն ընդհանուր գումարը հասաւ 264 միլիոն 660,647 անգլ. ոսկիի, 1898ին եղած էր միայն 233,359,240 անգլ. ոսկի, որով վերջացող տարւոյն արտածումը 31,301,407 անգլ. ոսկի հաւասար՝ հարիւրին 13.4ի։ Այս խոշոր յաւելման 9,195,192 անգլ. ոսկին կը ներկայացնեն օտար երկիրներու հաշւոյն շինուած շոգենաւերը և մարտանաւերը, որոնք 1899ի արտածման գումարին մէջ դրուած չեն։ Հետեւաբար իրական յաւելումը եղած է 21,106,218 անգլ. ոսկի կամ՝ հարիւրին 8։

Այս արտածման յաւելումը տեղի ունեցած է գրեթէ ամէն կարգի ապրանաց վրայ, ի բաց առեալ Անգլիայէ օտար երկիրներու համար բեռցուած ձիերը։ Գլխաւորաբար հանքածուխի արտածումը մեծ յաւելում մը ունեցած է, բաղդատմամբ նախորդ տարւոյն երբ՝ Souths Walesի հանքերու մէջ գործադուլ կար։ Մասնաւորաբար Կեդրոնական Եւրոպայի համար շատ հանքածուխ բեռցուած է սա գլխաւոր պատճառաւ որ արուեստագիտութիւնը հոն ծայրայեղ գործունէութիւն ունեցած է։ Հիւսուածագործութեան ճիւղին մէջ միայն բամպակ մանածն է որ նուազ գոհացուցիչ վիճակ մը ունեցած է, և ատոր գլխաւոր պատճառը սա է որ այդ ապրանքին համար Անգլիոյ յաճախորդները տակաւ առ տակաւ սկսած են իրենց պէտքերը իրենք հայթայթել։ Անկումը ընդհանուր էր ի բաց առեալ Գերմանիոյ համար բեռցուած բամպակ մանածը որուն քանակը սակայն շատ նուազ էր բաղդատմամբ նախորդ տարիներուն, և որովհետեւ գիները շատ բարձր էին արժէքին turn overը (ճիրօ) ինկած չէ։ Միւս կողմէ սակայն բամպակ ծրար-ապրանաց առեւտուրը շատ գոհացուցիչ եղած է, բացի վերջին դեկտ. ամսէն։ Այդ ապրանքներու ամբողջ տարւոյն արտածման քանակը յաւելում մը ունեցաւ 2,965,765ի, որ հաւասար է հարիւրին 6.2ի։

Արտածմանց յաւելման շարքին մէջ գլխաւոր տեղը կը բռնեն բանուած մետաղէ առարկաները, որոնց ընդհանուր արժէքը եղած է 40,312,443 այսինքն հարիւրին 23.1 աւելի՝ բաղդատմամբ 99ին։ Անգլիա թէև իրեն պէտքերուն համար շատ պէտք ունէր հում մետաղներու, սակայն չբանուած երկաթի արտածումը 1898էն աւելի եղաւ 337,000 թոնօ և արժէքը 2,739,093էն բարձրացաւ 4,784,357ի։ Երկաթուղիի ձողերուն արտածման վրայ նըւազ յաւելում եղաւ գլխաւորաբար Եգիպտոսի, Աւստրալիայի և Քանատայի համար, որոնց ունեցած տկար յաւելումներն ալ գրեթէ ձուլուեցան Հարաւային Ամերիկայի, Հարաւային Աֆրիկէի և Հնդկաստանի սովորականէն շատ նուազ թիւերուն մէջ։

Կեդրոնական Եւրոպայի երկիրները ստացան Անգլիոյ մեքենական արտադրութեանց մեծագոյն մասը, գլխաւորաբար երկրագործականները, որոնց համար Ռուսիա միշտ շատ լաւ յաճախորդ մըն է։ Հարաւային Աֆրիկէ, հակառակ վերջին դէպքերուն, շատ աւելի հանքային մեքենաներ ստացաւ՝ քան 1898ը, ինչ որ կ'ապացուցանէ հանքերու գործունէութեան աճումը։

Ա. Գ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ
ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Նաթալի մէջ.— Անգլիացիները միշտ ծանր կը գործեն։ Թուկէլայի մէջ տեղի ունենալիք մեծ ճակատամարտը տակաւին կատարուած չէ։ Պոէրները աւելի ամրացուցած են իրենց դիրքերը։ Ասոնց աջ կողը յենած է վերին Թուկէլայի և Լերկարի բլուրներու շղթայի մը քովէն, Բոթկիթերս Տրիֆթի դիմացը, ուր գետակը մանուածապատ է։ Պոէրները գրաւած են Սրիոնքոբը որ այդ տեղերու ամէնէն բարձր բլուրն է։ Հաւանական է որ քիչ ատենէն Ուօրէն զօրավարը յարձակի անոնց վրայ։ Միւս կողմէ Սըր Ռըտվէրս Պըլըր թեթեւաշարժ հեծելազօրքերով պիտի յարձակի Պոէրներուն վրայ, ինչպէս կ'ըսեն ասոնք։ Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի փոխադրութեան միջոցները բարւոքեցան և հիմա կրնայ երկաթուղիի

(*) Սարահարթը դպրոցին բակին մէջ կը գտնուի. ունի 36 մէդր երկարութիւն և 22 մէդր լայնութիւն։

(*) Hundrea weightը հաւասար է 1/2 լիպրայի։

գիծերէն աւելի հեռու երթալ։ Զօրս հարիւր սայլ և 5000 գրաստ ունի։ Իր զօրաբաժինը 30 քիլոմեթր տարածութեան մը վրայ կը գտնուի։ Դիտելի պարագայ մը կայ, սակայն, թէ Թուկելա շատ քիչ ծանծաղուտներ ունի, թէ ջուրերը յաճախ կը բարձրանան և թէ ամրաշէն զօրքերուն կողմէ շինուած կամուրջները փոքրաթիւ են և նեղ։ Այդ պատճառով գետակին հիւսիսային կողմը Անգլիացիներուն դիրքը շատ փափուկ է։

Սըր Ռըտվէրս Պըլըր դէպի արեւմուտք կատարած իր գլխաւոր շարժումին հետ, Թոլէնգոյի վրայ ալ քալեց Պօէրները շուարեցնելու համար։ Այս վերջինները նորէն գետակը անցած էին Թոլէնգոյի կամուրջէն, բայց Զիվլի գտնուող անգլիական զինուորները անմիջապէս առաջ անցան, որով Պօէրները պարտաւորուեցան ետ քաշուիլ և իրենց պատնէշները վերադառնալ։

Անգլիոյ հետեւակները արձակազէններու կարգով յառաջացան, պահեստի գունդերուն պաշտպանութեամբը։ Պօէրները, որոնք շատ տկարացած էին իրենցմէ դէպի արեւմուտքը բազմաթիւ զինուոր ղրկուած ըլլալուն համար, փութով հեռացան իրենց պատնէշներէն, անգլիական թնդանօթներէն հալածուելով։ Նոյն օրուան իրիկունը և ոչ մէկ Պօէր մնացած էր Թոլէնգոյի շրջակայքը։ Անգլիական զինուորները յետոյ Զիվլիի բանակետղը վերադարձան։

Կեդրոնին մէջ. — Արեւմտեան կողմը Լորտ Մէթհուէնի կացութեանը վրայ բնաւ տեղեկութիւն չկայ։ Կեդրոնէն ալ անկարեւոր հետազօտութիւններու լուրեր միայն կ'առնուին։ Փրէնչ զօրավարը կը ծանուցանէ թէ յունուար 16ին, Նիզակաւորներու շրջուն պահակախումբ մը որ գետեզերքի մը առջեւ կեցած էր ձիերուն ջուր խմցնելու համար, յանկարծակիի եկեր է Պօէրներու կողմէ։ Անգլիացի նիզակաւորներէն երկու հոգի սպաննուեր և 14 հոգին անյայտացեր են։

Դասալիք մը կը պատմէ թէ Պօէրները յունուար 15ին, Փրէնչ զօրավարին յառաջապահներուն կողմէ կատարուած յարձակումին ատեն, մեծ կորուստ ունեցեր են։ 70 Պօէրներ տակաւին երեւան ելած չեն։

Լորտ Ռօպէրթս Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրէ թէ Մոնմորէնսի հարիւրապետը՝ 21 զինուորներու հետ՝ յունուար 16ին հետազօտութիւն մը կատարեր է Սթորմպէրկի հարաւային կողմը, ագարակի մը մէջ և յետոյ ետ դարձեր է։ Ագարակին բնակիչները, Պօէրներու աջակցութեամբ, կրակ ըրեր են։ Անգլիացիները նորէն յարձակելով, Պօէրները ստիպուեր են ետ քաշուիլ։ Անգլիացիները ագարակէն երեսուն ձի գրաւեր են։

ՕՏԱՐ ՍՊԱՆԵՐ

Անգլիական հանդէս մը կը հրատարակէ Պօէրներու բանակին մէջ ծառայող գերման սպայի մը նամակը որ հետեւեալ տեղեկութիւնները կու տայ անգլիացի զօրավարներուն պատերազմելու եղանակին և Պօէրներու բանակին մէջ ծառայող օտար սպաներուն վրայ.

«Տասը շաբաթէ ի վեր է որ Պօէրներու բանակին մէկ մասին գործողութիւնները կը վարեմ անգլիացի Սիմընս, Հուայթ և Պըլըր զօրավարներուն դէմ։ Ասոնց պատերազմելու եղանակը այնչափ անգործնական է ու տղայական և այնչափ բանականութեան հակառակ որ իրական ապշութիւն մը կը պատճառեն ինծի։ Այս արտասովոր պատերազմին մէջ թշնամի զօրավարները այնչափ զինուորական վարմունք մը ունեցան որ անկարելի է հաւատալ առանց ականատես ըլլալու։ Մենք՝ համաշխարհային սպաներու խումբ մը՝ հոս եկած ենք Պօէրներու բանակին մէջ ծառայելու համար։ Մեր ամէնէն նշանաւորն է գնդապետ Ժորժ տը Վիյլպուա-Մառէօյ կոմսը որ ընդհանուր սպայակոյտին պետն է։ Մեզի՝ Գերմանացիներուս հետ շատ քաղաքավարութեամբ կը վարուի, ինչպէս Փրանսացի միւս սպաները որոնք 14 հոգի են։ Ասոնց ութը՝ Ժուպէր զօրավարին բանակին մէջ կը ծառայեն, երեքը՝ Սլայբէլթ հրամանատարին գունդին մէջ որ Լորտ Մէթհուէնի հետ կը զբօսնու։ Միւսները ռազմամթերքներու կը հսկեն և ընդհանուր կերպով թնդանօթները կը վարեն։ Սլայբէլթ հրամանատարը զուարճալի գաղափար մը ունեցաւ։ Պօէրներուն թնդանօթաձգութիւնը ամենայն ճշդութեամբ կատարել տալու համար նախապէս իր մարդոց միջոցաւ կիրով նշաններ դնել տուաւ այն տեղերը որոնք պիտի ռմբակոծուէին։ Ցետոյ երբ Լորտ Մէթհուէնի զօրաբաժինը այդ տեղը հասաւ, գիտէինք թէ Անգլիացիները որչափ հեռու են մեզմէ. հետեւաբար մեր ռումբերէն և ոչ մէկը պարապը գնաց։ Քրոնիէ զօրավարը հիմա 12,000 հոգի ունի ինչպէս նաեւ դաշտային 132 թնդանօթ։»

ՖՈՆ ԲԻՒԼՈՎԻ ՃԱՌԸ

Ահաւասիկ բուն իսկ պարունակութիւնը այն ճառին զոր Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով կոմսը Գերմանիոյ Խորհրդարանին մէջ խօսեցաւ գերման նաւերու գրաւման մասին եղած հարցապնդումի մը պատասխանելով.

«Հարցապնդող երեսփոխանը ըսաւ թէ իրաւագիտական սկզբունքներ չկան որոնց համաձայն ծովային բոլոր տէրութիւնները կապուած ըլլան՝ պատերազմող և չէզոք տէրութեանց միջեւ ըլլալիք առեւտուրի իրաւունքին նկատմամբ։ Քանի մը անգամ առաջարկուեցաւ այդ խնդիրը կարգադրել միջազգային համաձայնութեամբ։ Այդ նպատակով եղած ջանքերը միշտ ապարդիւն մնացին, տէրութեանց կողմէ զանազան պատճառներով յարուցուած դժուարութիւններուն հետեւանքով։ Տակաւին վերջերս, Լա Հէյի դեսպանախորհուրդին մէջ փորձ մը եղաւ այդ խնդրին վրայ ալ վիճաբանելու համար և սա եզրակացութեան յանգեցան թէ փափաքելի է որ ապագային գումարուելիք միջազգային դեսպանախորհուրդներու մէջ կարգադրուի չէզոքներու ծովային իրաւունքները և անհատական ստացուածքներու խնդիրը։ Գերման տէրութիւնը ո՛չ իր հաւանութիւնը և ոչ ալ իր աջակցութիւնը պիտի զլանայ, եթէ միւս տէրութեանց գործակցութիւնը յուսալի ընէ թէ, միջազգային համաձայնութեամբ, կարելի պիտի ըլլայ մինչեւ հիմայ եղածէն աւելի յառաջդիմութիւն մը ընել՝ վէճի տակ եղած ծովային իրաւունքներու խնդրին կարգադրութեանը համար։ Հիմակուհիմա հարցապնդող երեսփոխանը շատ իրաւունք ունի երբ կ'ըսէ թէ ծովային իրաւունքը տակաւին շատ անորոշ է, առաձգական է և շատ թերի կողմեր ունի որոնք ներկայ պայմաններուն մէջ յաճախ կը ներկայանան տագնապալից վայրկեաններու։ Վերջապէս ծովային իրաւունքի գործնականին մէջ ոյժը միշտ յաղթական կը հանդիսանայ։ Գերման ձեռնհաս պաշտօնարաններու հետ համախորհուրդ պիտի հաստատեմ թէ մեր կարծիքով այդ իրաւունքին բռնաբարումը միջազգային դաշնադրութեանց բռնաբարումն է։

«Առաջին. առեւտրական չէզոք նաւերը բաց ծովերու կամ պատերազմիկ կողմերու ջուրերուն մէջ, մարտանաւի մը հսկողութեամբ ճամբորդելու իրաւունքէն զատ, ինչ որ ներկայ պարագային չի յարմարիր, ենթակայ են պատերազմիկ կողմերու մարտանաւերուն կողմէ կատարուելիք խուզարկութեան մը։ Ասիկա բնականաբար կը գործադրուի այն ջուրերուն մէջ որոնք այնչափ հեռու չեն պատերազմի դաշտէն։ Թղթատար շոգենաւերուն համար մինչեւ հիմա մասնաւոր համաձայնութիւն մը չկայ։ Երկրորդ. խուզարկութեան իրաւունքը կարելի եղածին չափ զգուշութեամբ և առանց աղմուկի պէտք է կատարուի։ Խուզարկութիւնը, պարագաներուն համաձայն, երկու կամ երեք գործողութեան բաժնուած է. շոգենաւը կեցնել, անցագիրները քննել և ապրանքները խուզարկել։ Երկու առաջին գործողութիւնները կրնան կատարուիլ ամէն ատեն և առանց ո և է դատական ձեւի։ Այդ երկու ձեւակերպութիւններէն ետքը եթէ նորէն կասկածները չփարատին, նաւը կրնայ խուզարկուիլ։

«Երրորդ. եթէ բռնուած չէզոք նաւը դիմադրէ և եթէ անցագիրներու քննութենէն անկանոնութիւններ երեւան գան և հաստատուի թէ պատերազմի արգիլեալ նիւթեր կը պարունակէ, պատերազմիկ տէրութեան մարտանաւը կրնայ գրաւել չէզոք նաւը, որպէս զի գրաւմանց ձեռնհաս դատարանը գործը քննէ և վճիռ մը արձակէ։

«Չորրորդ. պատերազմի արգիլեալ նիւթ ըսելով կը հասկցուին բուն իսկ պատերազմի վերաբերեալ ապրանքները և այն անձերը որոնք պատերազմիկ կողմերէն մէկուն ծառայութեանը պիտի մտնեն։ Համաձայնութիւն մը գոյացած չէ թէ ի՛նչ տեսակ ապրանքներ պատերազմի արգիլեալ նիւթ կը նկատուին։ Զէնքերէն ու ռազմամթերքներէն զատ, միւսներուն համար մասնաւոր պարագաները կը վճռեն, ուրիշ բան է եթէ պատերազմող տէրութիւնը օրինական ձեւով մը և յատկապէս ծանուցանէ չէզոք տէրութիւններուն թէ ի՛նչ առարկաներ պատերազմի արգիլեալ նիւթ պիտի նկատէ, և չէզոք տէրութիւններն ալ այդ մասին ո և է դիտողութիւն ըրած չըլլան։

«Հինգերորդ. երեւան հանուած պատերազմի ամէն արգիլեալ նիւթ կը գրաւուի հատուցումով կամ ոչ, պարագային համեմատ։

«Վեցերորդ. եթէ գրաւումը իրաւունքով կատարուած չէ, պատերազմող տէրութիւնը պարտաւոր է նաւուն և բեռին վրայ դրուած արգելքը անմիջապէս վերցնել և վնասի հատուցում ընել։»

Ֆոն Պիւլով կոմսը յիշեց յետոյ թէ անգլիացի հրամանատարները ի՛նչ պայմաններու մէջ գրաւած էին գերման նաւերը, ապա պարզեց այն սկզբունքները որով դիտողութիւններ ըրած էր Անգլիոյ կառավարութեան.

«Կը ճանչնանք այն իրաւունքները զորս միջազգային իրաւունքը կը տրամադրէ պատերազմող կողմերուն համար, հանդէպ չէզոք նաւերուն, չէզոք վաճառականութեան և չէզոքներու յարաբերութեանցը։ Ձեռք առնենք այն պարտականութիւնները զորս պատերազմական վիճակը կը դնէ չէզոք նաւատէրերու, չէզոք վաճառականներու և նաւերու վրայ. բայց կը պահանջենք որ պատերազմողները զինուորական անհրաժեշտ պէտքերու սահմաններէն դուրս չգործադրեն այդ իրաւունքները։ Կը պահանջենք որ պատերազմողները յարգեն չէզոքներու օրինաւոր վաճառականութեան անդրդուելի իրաւունքները։ Ամէն բանէ առաջ կը պահանջենք որ պատերազմողները գործադրեն խուզարկութեան իրենց իրաւունքը, և գրաւեն չէզոք նաւերը ու ապրանքները՝ այդ պէտքին համապատասխան եղանակով. նաեւ չխանգարել չէզոքներու վաճառականութիւնը և պահել կանոնաւոր յարաբերութիւնները բարեկամ և քաղաքակիրթ ժողովուրդներու միջեւ։»

ՍԸՐ ՌԸՏՎԷՐՍ ՊԸԼԸՐ

Թայմզ Բիէթէրմարիցպուրկէն յունուար 18 թուականով սա հեռագիրը հրատարակած է.

«Սըր Ռըտվէրս Պըլըր հիմա թշնամիին հետ դէմ առ դէմ գտնուելով, գրաքննութիւնը կը թոյլատրէ լրագրի թղթակիցներուն հաղորդել Նաթալի անգլիական զինուորներուն գնացքը դէպի Թուկելա, Սփրինկֆիլտի ճամբով, գետակը անցնելու և Լէտիսմիթի օգնութեան երթալու համար։ Ուօրէն զօրավարին զօրաբաժինը յունուար 10ին Իս-Քօրթէն ճամբայ ելած էր դէպի Ֆրէր ուր միացաւ Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի և ամբողջ զօրաբաժինը յունուար 11ին Ֆրէրէն ճամբայ ելաւ։ Սըր Ռըտվէրս Պըլըր ունի շատ մը թնդանօթ և բազմաթիւ հեծելազօրքեր ու թեթեւ հեծելազօրքեր՝ կանոնաւոր ու անկանոն։ Սըր Ռըտվէրսի ստորադաս հինգ զօրավարներն են Ուօրէն, Տրընտոնալտ, Հիլտեարտ, Լիթըլ ու Հարթ։ Զօրաբաժինը կը հետեւին 400 սայլ և 5000 գրաստ, որով ամբողջ զօրաբաժինը 19 մղոն երկայնութիւն մը կ'ունենայ։ Գետին ծանծաղուտ վայրերէն մէկ քանին նեղ և տղմուտ ըլլալով սայլերը իրարու ետեւէ մէկ մէկ անցան։ Բաւական թուով զինուորներ Զիվլի թողուեցան, թող չտալու համար որ Պօէրները Թոլէնգոյի կողմէն Թուկելան անցնին։ Ցորդահոս անձրեւներու հետեւանքով գետակները յորդած էին, որով անգլիական զօրաբաժինը շատ դժուարութեամբ անցաւ։ Շատ տեղեր ծանծաղուտները այնչափ տղմուտ էին որ հետեւակները անցնելու համար կամրջակներ գործածուեցան։ Առաջին օրուան իրիկունը զինուորները կեցան Անգլիացիներուն հաւատարիմ Հոլանտացիի մը ագարակին մէջ։ Պտուղներ, բանջարեղէններ, հաւեր և սագեր գըրաւուեցան զինուորներուն տրամադրութեան տակ։ Նաեւ շուք և ջրարբի տեղեր կային։ Այդ ագարակը Սփրինկֆիլտէն 6 մղոն հեռու կը գտնուի. դիրքը շատ բարձր է և օդասուն։ Անգլիական զօրաբաժինը տասնըութ ժամ հոն մնաց եւ անկէ ճամբայ ելաւ դէպի Սփրինկֆիլտ ուր գիշերեց «Ֆրանսական» կոչուած ագարակին մէջ, որպէս զի սայլերը և թնդանօթները որոնք ետ մնացած էին, կարենան հասնիլ։ Ցետոյ զօրաբաժինը Թուկէլայի մեծ ճիւղէն 2 մղոն հեռու դիրք մը գրաւեց որ շատ նպաստաւոր էր Պօէրներուն կողմէն ըլլալիք յարձակումի մը դէմ դնելու համար. Նաեւ կը տիրէր Լէտիսմիթի ամբողջ դաշտին։ Այս հեռագիրը երբ ստանաք, հարկաւ իմացած պիտի ըլլաք թէ զօրաբաժինը անցած է Թուկէլան։ Արտօնուած չեմ մանրամասնօրէն ճշտել Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի ունեցած զօրքերուն թիւը։»

—Սփիրմէնի բանակետղէն յունուար 20 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ.—Այս առտու Թապանիանայի կողմէն լսուած թնդանօթաձգութեան ձայները դադրեցան։ Սըր Ռըտվէրս Պըլըրի զօրաբաժինը ծանր ծանր և զգուշութեամբ կը յառաջանայ։ Սըր Ռըտվէրս անձամբ կը կատարէ հետազօտութիւնները։ Երէկ արեւելեան կողմը սարերէն դէպի Թոլէնգօ շատ մը Պօէրներ տեսնուեցան. բայց կ'աշխատէին երեւան չելլելու և այս առտու բոլորովին անյայտ եղան։ Երէկ Ուայլթիթի կամուրջներուն գումարտակը թեթեւ ընդհարում մը ունեցաւ Պօէրներու շրջուն պահակախումբի մը հետ. սակայն այս վերջինները քաշուեցան և երկու կողմէն կորուստ չպատահեցաւ։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ

Լորտ Սոլզպըրի, Պ. Պալֆուր, Լորտ Քիմպըրլի և Սըր Հէնրի Քէմպպէլ Պէնըրմէն, Խորհրդարանին մօտակայ գումարմանը առթիւ հրաւիրագիրներ ուղղեցին իրենց կուսակիցներուն։ Ահաւասիկ Լորտ Սոլզպըրիի ղրկածը.

«Միլորտ,

«Ն. Վեհափառութեան Հրամանագիրը յունուար 30ին որոշած է Խորհրդարանին վերաբացումը։ Կը յուսամ թէ Ձեր Ազնուութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է նոյն օրը իր աթոռին վրայ գտնուելու համար, վասն զի Լորտերու Ժողովին մէջ, Նստաշրջանը բացուելուն պէս, ամենածանր խնդիրներու վրայ վիճաբանութիւն պիտի կատարուի։ Պատիւ ունիմ ըլլալու Ձեր Ազնուութեան հնազանդ ծառան։

ՍՈԼԶՊԸՐԻ

Պ. Պալֆուր ալ սա հրաւիրագիրը ուղղած է.

«Սիրելի Պարոն,

«Խորհրդարանը պիտի վերաբացուի յունուար 30ին։ Ազգին համար ամենակարեւոր խնդիրներ անմիջապէս վիճաբանութեան պիտի ենթարկուին. հետեւաբար կը յուսամ թէ ներկայ պիտի ըլլաք։ Կառավարական կուսակցութեան անդամներէն անոնց, որ հիմա Անգլիա կը գտնուին, ներկայութիւնը անհրաժեշտ է, վասն զի բազմաթիւ երեսփոխաններ, կառավարութեան կուսակից, հարաւային Ափրիկէ գացած են։

ԱՐԹՈՒՐ ՃԵՅՄՍ ՊԱԼՖՈՒՐ

Լորտերու Ժողովին մէջ ազատականներու կուսակցապետ Լորտ Քիմպըրլիի հրաւիրագիրը.

«Միլորտ,

«Կը յուսամ թէ պիտի հաճիք յունուար 30ի երեքշաբթի օրը ներկայ գտնուիլ Խորհրդարանին մէջ, երբ Ն. Վեհափառութեան գահաճառին ի պատասխան մատուցուելիք ուղերձին վիճաբանութիւնը կատարուի։ Պատիւ ունիմ ըլլալ Ձեր անձնուէր ծառան։

ՔԻՄՊԸՐԼԻ

Սըր Հէնրի Քէմպպէլ Պէնըրմէն, Երեսփ. Ժողովին մէջ ազատական կուսակցութեան պետը, սա հրաւիրագիրը ուղղած է.

«Պարոն,

«Խորհրդարանը պիտի վերաբացուի յունուար 30ին, և հանրային գործերու արդի կացութենէն կարելի է վստահ ըլլալ թէ անմիջապէս կարեւոր վիճաբանութեան մը պիտի ձեռնարկուի։ Հետեւաբար կը յուսամ թէ ներկայ պիտի գտնուիք։ Ձեզ անձնուէր,

Հ. ՔԷՄՊՊԷԼ ՊԷՆԸՐՄԷՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 23 յունուար. — Ռէօթէր յունուար 19 թուականով սա հեռագիրը ստացած է Թուկելայի մօտ Պօէրներու բանակետղէն.—«Անգլիացիները ռմբակոծեցին Պօէրներու դիրքերը՝ իրենց թնդանօթներուն պաշտպանութեամբը։ Անգլիոյ հետեւակները գրաւեցին քանի մը փոքր բլուրներ, բայց քիչ ետքը վերադարձան իրենց առաջուան տեղերը։ Անգլիացիներուն ռմբակոծութիւնը չյաջողեցաւ։

—Նոյն աղբիւրէն առնուած Ռէօթէրի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պօէրներու շրջուն պահակախումբ մը որ Անգլիացիներուն շրջանիկ շարժումը արգիլելու համար ղըրկուած էր, ինկաւ Անգլիացիներուն կրակին տակ։ Պօէրներէն 14 հոգի մեռան ու վիրաւորուեցան։ Անգլիացիներուն կորուստը շատ չէ։

—Բրէթորիայէն յունուար 21 թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիացիները ռմբակոծեր են Պօէրներուն դիրքերը, սակայն յայտնի չէ թէ ո՛ր կողմը։ Բուռն ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ որուն ելքին վրայ որոշ տեղեկութիւն մը չկայ։ Վերջին լուրերու նայելով Պօէրները պահած են իրենց դիրքերը։

—Սըր Ռըտվէրս Պըլըր կը հեռագրէ թէ կիրակի օրուան ճակատամարտին մէջ Անգլիացիներուն կորուստն է 1 սպայ ու 5 զինուոր մեռած և 3 սպայ ու 75 զինուոր վիրաւորուած։ Ութ հոգի ալ անհետացած են։

—Պատերազմական Նախարարութիւնը, օտար երկիրներու մէջ ելած այն զրոյցներուն առթիւ թէ Սըր Ռըտվէրս Պըլըր պարտութիւն մը կրած է և թէ Տրընտոնալտ գնդապետը 1600 հոգիով Լէտիսմիթ մտած է, կը յայտարարէ թէ ո՛չ մէկին կը հաւատայ և ոչ ալ միւսին։

Լուրէնսօ Մարքէզ.—Պօէրներուն ընդհանուր բանակետղէն յունուար 20 թուականով լուր առնուած է թէ Պօթա հրամանատարը, կարճ ճակատամարտէ մը ետքը, Անգլիոյ յառաջապահները պաշարեր է։

—Քոլէնզոյէն յունուար 18 թուականով կը հեռագրեն թէ Անգլիացիները պաշարեր են Պօէրներու խումբ մը։ Ասոնք յաջողեր են Անգլիացիներուն գիծերը անցնիլ պատերազմելով։ Զրոյց կայ թէ Պօէրները այդ ճակատամարտին մէջ ունեցեր են 4 մեռած և 50 վիրաւոր։

Պօէր աղբիւրէ առնուած հեռագրի մը նայելով ասոնց կողմէ արձակուած ռումբեր քանդեր են Հուայթ ու Հընթէր զօրավարներուն բանակետղերը՝ Լէտիսմիթի մէջ։ Մարդու կորուստ պատահած ըլլալու մասին տեղեկութիւն չկայ։

—Լէտիսմիթի առջեւ գտնուած Պօէրներու բանակետղէն յուն. 22 թուական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ շաբաթ օրէն ի վեր Օլիվէ Հալքի ճամբուն վրայ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ Պօէրներու, որոնց հրամանատարն է Բրէթօրիուս զօրավարը, և 6000 Անգլիացիներու միջեւ։ Այդ ճամբան Աքթըն Հոմսի կողմէն Լէտիսմիթ կը տանի։

Քիմպըրլի.—յուն. 17 թուական հեռագրի մը նայելով, Պօէրները իրենց բոլոր դիրքերէն ամենայն սաստկութեամբ ռմբակոծեր են Քիմպըրլին ամբողջ օրը։ Ամէնէն աւելի պատնէշներուն վրայ կրակ կ'ընէին։

ՕՍՄԱՆ ՏԻԿՆԱ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ.— Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Օսման Տիկնա անցեալ չորեքշաբթի գերի բռնուեցաւ անգլօեգիպտական զինուորներու կողմէ, Թօքարի մօտ լեռներու մէջ։ Պըրկէս հարիւրապետը որ կը հրամայէր այդ զինուորներուն, բռնեց Օսման Տիկնան և խիստ հսկողութեան տակ Սուաքին ղրկեց։ Այսպէս կը վերջանայ արկածալից ասպարէզը այդ մարդուն որ 20 տարիէն աւելի է, իբր գերագոյն պետ Տէրվիշներուն, դէմ կը դնէ անգլօեգիպտական զինուորներու։ Օսման Տիկնայի ծագմանը համար զանազան զրոյցներ կան։ Գերմանացիները կը պատմեն թէ անոր բուն իսկ անունը Ալֆոնս կամ Ժորժ է և մականունը Նիսպէ կամ Վինկ. 1832ին ծնած է Ռուանի մէջ և որդեգրուած Օսման Տիկնա անուն վաճառականի մը կողմէ, որ իր մօրը երկրորդ ամուսինն է և որ իր անունը տուած էր անոր։ Իտալական աղբիւրէ ալ կը պատմուի թէ Օսման Տիկնա սուաքիմցի հարուստ վաճառական մըն է, որ այդ քաղաքին կառավարիչին կողմէ դանակոծութեան դատապարտուած ըլլալով, Եգիպտոսի թշնամին եղաւ և 1862ին Արապիի կողմը անցաւ։ Սուտանի ցեղապետին ապստամբութեան միջոցին, Օսման Տիկնա Անգլիացիներուն դէմ ելաւ. անոր այս ընթացքը ոմանք կը մեկնեն, ըսելով որ Մէհմէտ Ահմէտ ցեղապետին քեռայրն է։ Օսման Տիկնա էր որ 1883 նոյեմբերին Հիքս փաշան պարտութեան մատնեց Էլ-Օպէիտի մէջ. յետոյ ցեղապետին քով գնաց, 1884 փետրուարին Էլ Թէպի մէջ յաղթեց Պէյքըր փաշայի և գրաւեց Թոքար քաղաքը, սակայն ինք ալ 1884 մարտին յաղթուեցաւ Կրահամ զօրավարէն։ Ցեղապետը 1885 յուլիս 21ին մեռաւ և անոր յաջորդեց եղբօրորդին՝ Ապտուլլահ որ կատարեալ վստահութիւն ունեցաւ Օսման Տիկնայի վրայ։ Նոր ցեղապետը հաստատուեցաւ Խարթումի մէջ, իրեն բնակարան ընտրելով եգիպտական կառավարութեան ապարանքը և Սուտանի ժողովրդին յայտարարութիւն մը ուղղելով պատերազմի հրաւիրեց։ Այդ թուականին Օսման Տիկնայի համար լուր ելաւ թէ մեռած է, բայց յետոյ իմացուեցաւ որ Ուոլըլի զօրավարին արշաւանքին ատեն կռուած է։ Քիչ ետքը Ռամլէյի մէջ յաղթեց Անգլիացիներուն։ 1888 դեկտեմբերին նորէն երեւան ելաւ Սուաքինի կողմերը։ Օմտուրմանի ճակատամարտէն ետքը, Օսման Տիկնա փախաւ ցեղապետին հետ, սակայն այս վերջինը, ինչպէս կը յիշուի, սպաննուեցաւ Սուտանի մէջ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆ. — Կալկաթայէն յունուար 20 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հաւատք չընծայուիր այն լուրին որուն համաձայն ռուս զինուորներ կը համախմբուին Քուշքի մէջ, բայց կը կարծուի թէ անցեալ ամսուն փոքրաթիւ խումբեր հոն ղրկուած ըլլան։ Նաեւ ստոյգ չի նկատուիր այն լուրը թէ Քապուլի մէջ դիւանագիտական ռուս գործակալ մը կարգուած ըլլայ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ.— Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Քըրզըն, ինչպէս երէկ ծանուցինք, իր նախագահութեամբ գումարուած Խորհուրդի մը մէջ յայտարարեց թէ Հնդկաստան հիմա կը գտնուի ուտելիքի, ջուրի և արջառի սոսկալի սովի մը առջեւ, թէ երկուքուկէս միլիոն ժողովուրդ այսօր կառավարութենէն օգնութիւն կը ստանայ և թէ Անգլիա 1897ի սովին ատեն քանի մը հարիւր հազար ոսկի հանգանակած էր։ «Ամբողջ աշխարհ, ըսաւ փոխարքան, կը մասնակցի մեր վիշտին։ Անգլիական Հնդկաստան պարտաւորուած է առանձին մաքառիլ, վասն զի Անգլիոյ և Անգլիացիներուն բոլոր ուշադրութեան առարկան հարաւային Ափրիկէն է։ Հնդկաստանի կառավարութիւնը պարտի իր գործը առաջ տանիլ համբերութեամբ և արիութեամբ։ Գիտէ թէ իր պարտքը կատարած է միլիոնաւոր էակներ ազատելով։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.— Պէրլինի լրագիրներուն մէջ կէս-պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակուեցաւ, ուր ըսուած է.— «Գերմանիոյ Կայսեր և Պէրլինի Ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդին տեսակցութիւնը շատ սիրալիր էր, ինչպէս կը սպասուէր, քանի որ քաղաքավարական յարաբերութիւններ կան Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ և Վիլհէլմ կայսրն ալ սիրալիր զգացումներ կը տածէ։ Այդ տեսակցութենէն, սակայն, պէտք չէ չափազանցուած հետեւութիւններ հանել։ Պէտք չէ որ Գերմանիոյ հանրային կարծիքը երեւակայէ թէ քաղաքական ո և է ծանր խնդրի մէջ կրնանք Ֆրանսայի վստահիլ։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Գերմանիոյ մէջ նաւատորմին յաւելման ի նպաստ շարժումները հետզհետէ կը շատնան։ Լայպցիկի մէջ նաւատորմին յաւելման գերմանական Ընկերութիւնը և գաղթային ու աշխարհագրական գերմանական Ընկերութիւնները գումարում մը կազմակերպեցին, ուր ներկայ գտնուեցան ամէն դասակարգէ անձեր։ Լամփրէխթ Բրոֆէսէօրը բանախօսութիւն մը ըրաւ՝ գերմանական զօրաւոր նաւատորմ մը ունենալու պէտքին վրայ։ Այդ նպատակով որոշում մը քուէարկուեցաւ։

ՎԱԼՐՈՆՏ ԾՈՎԱԿԱԼԸ. — Շաբաթ օրը Վիէննայի մէջ տեղի ունեցաւ Միջերկրականի ռուսական նաւաբաժնին հրամանատար վախճանեալ Վալրոնտ գեր-ծովակալին յուղարկաւորութիւնը։ Պիրէոսէն հոն գացած նաւային ռուս սպաներու պատուիրակութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ։ Ֆրանց Եոսէֆ Կայսեր հրամանով զինուորական պատիւներ ընծայուեցան։ Յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ պատերազմական նախարարը, սպայակոյտին պետը, պալատական պաշտօնատարներ և Ռուսիոյ ու Ֆրանսայի դեսպանները։ Մարմինը Օտեսա փոխադրուեցաւ։

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Կը ծանուցուի 4 առ 100 Բռիօրիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն, թէ 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերու թ. 7 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանար 1894 մարտ 1/13ին, եթէ մինչև 1900 մարտ 12 գանձուած չըլլան, Օսմ. Հանրային Պարտքի սնտուկին ստացուածքը պիտի դառնան։

—Նոյնպէս կը ծանուցուի օսմ. հանրային պարտքի պարտաթուղթերէն ունեցողներուն, թէ 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրին Ժ. յօդուածի 5րդ հատուածին համաձայն, այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մը մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, պայմանաժամնին 1894 մարտ 1/13ին լրացած թիւ 21 կտրօնները, որոնք գանձուած չըլլան մինչև 1900 մարտ 12, հանրային պարտքի Սնտուկին պիտի մնան։

18—18 Տնօրէնութիւն

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Այտընի, Խարբերդի ու Ափրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգաց և Լիբանանի ու Երուսաղէմի գաւառներուն Կ. Պոլսոյ գործակատար կարգուեցաւ Մէհմէտ էֆ.։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան որ, ինչպէս երէկ ծանուցուեցաւ, առջի գիշերը կայս. պալատան մէջ իֆթար ընելու պատիւը ունեցաւ, անցեալ ուրբաթ օրը Սէլամլըքի արարողութեան ներկայ գտնուած միջոցին Վեհ. Սուլթանին կողմէ հրաւիրուած էր նոյն իրիկուան համար։ Սեղանին ներկայ էին նաեւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա և արարողապետ Իպրահիմ պէյ։ Սեղանէն ետքը Միրզա Մահմուտ խան պատիւ ունեցաւ ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին և շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած պատուոյն համար։ Ն. Վեհափառութիւնը Իր բարձր գոհունակութիւնը յայտնեց դեսպանին, այն ջանքերուն համար զորս կ'ընէ երկու երկիրներուն միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի մտերմացնելու համար։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Իմթիյազ պատուանշանի ոսկի և արծաթ շքադրամները շնորհել Միրզա Մահմուտ խանի։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, երեք թիկնապահներ մինչեւ դեսպանատուն հետեւեցան Միրզա Մահմուտ խանի։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ անդամ Շէրիֆ Ապտուլլահ փաշա քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ է։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով երէկ բարեհաճեցաւ սենեկապետ Պէքիր պէյը ղրկել Ն. Վսեմութեան ապարանքը և որպիսութիւնը հարցնել տուաւ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջեւ վերանորոգուելիք առեւտրական դաշնագրին համար կատարուած բանակցութիւնները աւարտելու վրայ են։ Հիմա կարծիքի փոխանակութիւններ կը կատարուին այդ դաշնագրին ստորագրութեանը համար։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպան Պ. Նովաքովիչի համար կ'ըսուի թէ Բարիզի դեսպան պիտի կարգուի։

—Ծննդեան պատրիարքական փոխանորդը երէկ առտու այցելութիւն տուաւ Պ. Նովաքովիչի և Տ. Կոստանդիանոս Պատրիարքին կողմէ բարի գալուստ մաղթեց։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ. — Աթէնքի լրագիրները կ'ըսեն թէ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը դիւանագիտական ասպարէզէն քաշուելով պիտի ընդունի Անտրոս կղզիին երեսփոխանութիւնը որուն համար երեք անգամ ընտրուած է։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Տրահաս թնդանօթակիրը կիրակի իրիկուն Իզմիրի նաւահանգիստը հասաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Վիլհէլմ Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, յառաջիկայ շաբաթ, Այնալը Զէշմէի տաճարին մէջ գոհաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին։ Ցետոյ դեսպան Պարոն Մարշալ դեսպանատան մէջ շնորհաւորական այցելութիւններ պիտի ընդունի։ Նոյն իրիկունը Թեւթոնիայի սրահին մէջ շքեղ հացկերոյթ մը պիտի տրուի դեսպանին նախագահութեամբ։ Կ. Պոլսոյ գերման գաղթականութիւնը հրաւիրուած է այդ սեղանին։

ՊԻԹԼԻՍԻ կուսակալ Մէճիտ էֆ. որ արձակուրդով մայրաքաղաքս կու գայ, առջի օրը, Իսքէնտէրունէն ճամբայ ելեր է Լոյտի շոգենաւով։

ՍԸՐ Ֆ. ԼՕՈՒԻ մեկնմանը առթիւ Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդը առջի օրը արտասովոր գումարում մը ունեցաւ։ Սըր Ֆիցճէրըլտ Լօու ծանոյց թէ իր կառավարութեան կողմէ անդամ կարգըւած է Հնդկաստանի գերագոյն Խորհուրդին։ Սըր Ֆ. Լօու այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Նախ Աթէնք պիտի երթայ, ուր կը գտնուի Լէտի Լօու և քանի մը օրէն Կալկաթա պիտի ուղեւորի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ. — Ծանուցուեցաւ թէ Սէլանիկէն Պ. Մալէ, ծրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, առաջարկած է Թուրքիա ներածուած շաքարներու իւրաքանչիւր քիլոյէն մէկ ղրուշ յաւելուածական տուրք մը առնել։ Տեղական լրագիրները աննպաստ խօսած էին այդ ծրագրին վրայ, հեգնելով զայն։ Պ. Մալէ նամակ մը ղրկելով Մօնիթէօրի կը բողոքէ ամուլին այդ ընթացքին դէմ, և ըսելով որ մեծ զարմացում պատճառած է իրեն, կը յարէ. — «Իբրեւ պատասխան կը փութամ ըսել այդ լրագիրներուն թէ իմ ծրագիրս անոնց կարծածին պէս արտառոց չէ, այլ ընդհակառակը շատ բնական է, քանի որ ալքօլները որոնք ուղղակի կլիւքօզէն կամ շաքարէն կը հանուին, արդէն բաւական ատենէ ի վեր Թուրքիոյ մէջ մաքսէն զատ, ուրիշ տուրքի մըն ալ ենթակայ են։ Ինչո՞ւ համար շաքարները, ուրկէ ալքօլ կը հանուի, զատ տուրքի մը ենթակայ չըլլան։ Գըլխաւորաբար սա պատճառին համար որ տարեկան 539,500 օսմ ոսկիի հասոյթ մը պիտի գոյացնեն. Արդ, այս պահանջումը խիստ բանաւոր է և ոչ թէ մտացածին, ինչպէս կ'ենթադրուի։»

Մօնիթէօր այս նամակը հրատարակելով դարձեալ կը պնդէ թէ այդ ծրագիրը անիրականալի է։

ՔՐՈՒՊԻ զինագործարանին կողմէ երկու տարի առաջ մայրաքաղաքս ղրկուած Պ. Պ. Բրէքէլէր ու Պրէնտ որոնք պաշտօն ունէին թնդանօթարանի գործարաններուն մէջ զանազան աշխատութիւններ վարել, իրենց պաշտօնը աւարտեցին և էսէն կը վերադառնան։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՈՒՌԸ որոշեց հեծելազօրքերու և թնդանօթաձիգներու համար ձիեր գնել Ռուսիայէն։ Այդ նպատակով յատուկ պաշտօնեաներ մօտերս Օտեսա պիտի ուղեւորին։

ՊԷՐԼԻՆԻ մէջ արեւելեան առեւտրական Միւզէոն մը պիտի կազմուի՝ Թուրքիոյ ապրանքներուն և արտադրութեանց Գերմանիա մուտքը դիւրացնելու և Թուրքիոյ արտաքին վաճառականութիւնը աւելի զարգացնելու նպատակով։ Այդ Միւզէոնը կազմակերպած է Պէրլինի օսմ. դեսպանատան թարգման Պ. Պոժմէր։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է կայս. գործարաններուն և Թուրքիոյ արտադրութեանց նմոյշները ղրկել, այդ Միւզէոնին մէջ ի տես դրուելու համար։

ՈՍԿԵԴՐԱՄ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆԵՐ. — Ձեռընհաս պաշտօնարանին որոշմամբ ինչպէս յայտնի է, կառավարական պաշտօնարանները օսմ. ոսկին՝ մէճիտիէն տասնըինը ղրուշէն՝ հարիւր երկու ղրուշ երեսուն փարայի կու տան, սակայն քաղաքային պաշտօնեաներու հանգստեան սնտուկը ոսկին հարիւր երեք ղրուշէն կու տայ ամսաթոշակ ստացողներուն։ Իգտամ այս առթիւ ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ այդ պարագան թէ՛ բարձրագոյն որոշման հակառակ է և թէ կը վնասէ նոյն սնտուկէն ամսաթոշակ ստացողներուն։

ՇՔՈՏՐԱՅԻ մէջ կեղծմաշկ երեւան ելեր և քանի մը տղաքներ ալ մեռեր են։ Ուստի նահանգին կուսակալը ներքին գործոց նախարարութեան հեռագրած է փութով չինաղեղ ղրկել։

ԷՏԻՐՆԷԻ նահանգին Ինօզ գաւառակին մէջ կառավարական պաշտօնատան մօտ գտնուած խանուէճիի մը խանութէն հրդեհ ծագելով, երեք-չորս տուներ և Ցունաց մետրապոլտարանը այրեր են։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը գրեց կրթական նախարարութեան թէ Իրաւագիտական վարժարանի ուսանողները երբ դուրս երթալ ուզեն, անոնց անցագիրները՝ վարժարանին տեսչութեան մէկ ծանուցագրին վրայ միայն պիտի տրուին ինչպէս կ'ըլլայ միւս վարժարաններուն համար։

ՍՊԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ. — Առջի օրը ծանուցինք թէ Քաղաքապետութիւնը միջոցներ ձեռք առած է արգիլելու համար այն պարագան թէ Թոփխանէի սպանդանոցներուն մէջ մորթուած եզներու և կովերու արիւնէն գինի եւայլն կը պատրաստուի և թէ այդ անասուններուն մէջ թոքախտաւորներ ալ գտնուելով կրնայ ըլլալ որ հանրային առողջութեան վնասեն։ Նեա Էֆիմերիս այդ առթիւ դիտել կու տայ թէ թոքախտաւոր անասուններու միսն ալ միեւնոյն վնասակար հանգամանքը ունի, ուստի կ'առաջարկէ տոքդ. Քոխի հնարած դրութիւնը գործադրել, որով անասունները տակաւին չմորթուած անոնց ախտաւոր ըլլալը կը հաստատուի։

ՄԵՌԵԱԼ ԾՈՎԸ. — Երուսաղէմի Ցունաց Պատրիարքը Իզմիրէն շոգենաւակ մը գնել տուեր է Մեռեալ ծովին վրայ երթեւեկելու համար. Նաեւ այդ նպատակով ուրիշ երկու շոգենաւներու շինութիւնը յանձնարարած է։ Մեռեալ ծովին վրայ արդէն քանի մը կղերականներ շոգենաւ կը բանեցնեն և կը շահին ալ, վասն զի այդ ծովին շրջակայքը շատ բարեբեր է։ Թուրք լրագիրները կ'առաջարկեն որ Ընկերութիւն մը կազմուի Մեռեալ ծովին վրայ շոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատելու նպատակով։ Ատոր իրագործմանը համար անհրաժեշտ կը դատեն որ Եաֆա Երուսաղէմի երկաթուղիի գիծը երկարի մինչեւ Մեռեալ ծով։

ԻԶՄԻՐԻ շոգենաւային տեղական Ընկերութիւնը, հանքածուխի գիները բարձրանալուն պատճառով, սկսեր է մեծ շոգենաւերուն տեղ աւելի փոքրեր գործածել, մեկնումները փոխանակ կէսի, ժամը անգամ մը կատարել և երթուդարձի տոմսակ չտալ։ Այդ պատճառով տեղացիները բողոքի հանրագիր մը մատուցեր են Այտընի կուսակալութեան։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամ Ցին Սկիւտարի Հաճճէ Հասէնա Խաթուն թաղին մէջ Զէյնէպ անուն սեւամորթ կնոջ մը տունէն հրդեհ ծագելով ամբողջ շէնքը այրեցաւ։ Տունը չորս սենեակէ կը բաղկանար։

ՀԱԼԷՊԻ մէջ վերջերս երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են։

ՁՄԵՌԸ. — Խարբերդի մէջ ու շրջակաները վերջին օրերս սաստիկ ձմեռ կ'ընէ։ Տէրսիմի մէջ գետակները սառեր են և ժողովուրդը անոնց վրայէն կ'երթեւեկէ։

—Հալէպի Էլպիստան գաւառակին մէջ ու շրջակաները տասը տարի է ի վեր նըմանը չտեսնուած սաստկութեամբ ձմեռ կ'ընէ. առատ ձիւն տեղացած է. անասուններ կը սառին։

ՄԱԼԱԹԻԱՅԻ մէջ հասած ճակնդեղէն շաքար պատրաստելու և այդ տեղերը շաքարեղէնի մշակութիւնը ընդարձակելու համար ձեռնհաս պաշտօնարանին դիմում եղած է։

ՖԷՆԷՐԻ Պուլկարաց եկեղեցիէն գողցուած անօթներու արժէքը 900 ոսկի կը հաշուուի։

ԵՒՐՈՊԱՅԻ հրապարակներուն վրայ այծի մորթի և հաւկիթի գիները ինկած են։

ՊՈՒԼԿԱՐ լրագիրները կ'ըսեն թէ Պէլկրատի պուլկարական գործակատար Պ. Գրաքալով՝ նախորդ թագաւոր Միլանի կողմէ նախատուած ըլլալով, Սոֆիա դարձեր է։ Սոֆիայի սեպհական ընդհանուր հիւպատոսն ալ Տարեգլուխի առթիւ Ֆէրտինանտ իշխանին կողմէ ընդունուած չըլլալուն համար, Պէլկրատ գացեր է։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ. — Եէնի Գաբուի Ալ Պօյաճըլար փողոցը բնակող Խարալամպոս անուն մարդ մը, երէկ Լանկայէն անցած միջոցին յանկարծամահ եղաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Առջի գիշերը Բերայի Գըլ Պուրնը թաղի Քիւչիւք Շիշլանէ փողոցը Գարամանը Էլէնիի հանրատունին մէջ գողութիւն մը գործուեցաւ։ Էլէնիի սենեակը կը գտնուէր Օսման անուն մարդ մը։ Առտուան դէմ Օսման արթննալով տեսաւ թէ երկու հոգի քոնսոլը կը խառնեն. ուստի անկողնէն ելաւ, բայց այդ մարդիկը վրան յարձակեցան և դաշոյնով քանի մը տեղէն զայն վիրաւորեցին։ Այդ միջոցին Էլէնի ալ անկողնէն ելաւ ու յարձակեցաւ գողերուն վրայ, բայց ասոնք փախան։ Գողերը տանը ետեւի կողմէն պատուհանէ մը մտած ու նախ սենեակ մը գացած էին, ուր կը քնանային Էլէնի և Քասանտրա անուն երկու աղջիկներ, որոնց վրայ յարձակելով վերմակները անոնց բերանը խրած և սպառնացած էին թէ պիտի սպանեն, եթէ ձայն հանեն և կամ չըսեն թէ իրենց ստակները ո՛ւր պահուած են։ Ետքը հանրատան տիրուհիին՝ Էլէնիի սենեակը մտնելով քոնսոլին մէջէն 13 հատ հինգ ոսկինոց, հինգ ոսկի, 7 մէճիտիէ՝ 58 հատ մէճիտիէի քառորդ, արծաթ ժամացոյց մը եւայլն գողցան։ Ոստիկանութիւնը հասնելով քննութեան ձեռնարկեց։ Էլէնի ըսաւ թէ Գալեոնճը Գուլլուգ բնակող զումարպազ Միխալ երկու ամիս առաջ իր տունը գալով առաջարկեր է տարփածուն ըլլալ, բայց Էլէնի մերժեր է. հետեւաբար գողերէն մէկը այդ անձն է, վասն զի անոր ալ կը նըմանի։

—Առջի գիշերը Պոլսոյ Սալգըմ Սէօյիւտ թաղին մէջ Կիրիտլի Տարմարզատէ Մէհմէտ պէյի տունը գողեր մտնելով հարիւր յիսուն ոսկիի արժէքով գոհարեղէն ու դրամ գողցեր են։

SIROP DE RAIFORT

Ուժաթափում, թախիծ, տժգունութիւն, ասոնք աւշայնութեան յայտնի նշաններ են։ Պէտք է փութալ անոնց դէմ մարտնչելու՝ Կրիմօ եւ Ընկ. Ռէֆօրի եօտաւոր օշարակով, որ պաղ կը պատրաստուի։

Վիշիի ջուր խմողներուն — Յայտնի է թէ Վիշիի ֆրանսական հանքային ջուրերը որչա՛փ օգտակար են ճարպի և ըստամոքսի հիւանդութեանց դէմ, որոնք այնչա՛փ շատ կը պատահին մեր երկրին մէջ, ինչպէս յօդացաւը, շաքարախտը, աւազախտը, ևլն։ Վիշիի աղբիւրները՝ որոնք ֆրանսական կառավարութեան կը պատկանին և Սէլէսթէն, Օբիթալ ու Կռանտ Կրիլ անունները կը կրեն, առաջնակարգներն ու ամէնէն համբաւաւորներն են։ Այս պատճառաւ պէտք է ըզգուշանալ կեղծերէն և վերյիշել երեք աղբիւրներէն մէկուն անունը պահանջել քաբսիւլներուն ու պիտակներուն վրայ։ Այդպէսով գնողը կրնայ վստահ ըլլալ թէ Վիշիի ճշմարիտ ջուր կը խմէ։ Ջուր մը որ նոյն իսկ Վիշիի մէջ շշերու մէջ կը դրուի կառավարութեան հսկողութեան տակ։ Սէլէսթէն, Օբիթալ ու Կռանտ Կրիլ անունները ճերմակ գիրով տպուած են սեւ յատակի վրայ, իւրաքանչիւր պիտակի ստորոտը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԻՖԼԻԶԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Ախալքալաքի վնասը. — 12 գիւղ վնասուած, 6 գիւղեր հիմնայատակ եղած. — 600 հոգի փլատակներուն տակ. — Օգնութիւններ. — 79,200 ռուպլի քանի մը օրուան մէջ. — Բագուեցիներու նպաստը։

Թիֆլիսէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն մեզ. — Անցեալ դեկտ. 19ին, ցորեկուան ժամը երկուքը հինգ անցած, երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի և շրջակայ գաւառներուն մէջ. Աղէտքը ամէնէն աւելի ծանր եղաւ Ախալքալաքի շրջակաները, ուր ցնցումներու սաստկութենէն տուները ճեղքուեցան և ամբողջ 12 գիւղեր մեծ վնասներ կրեցին։ Ուրիշ վեց գիւղեր հիմնայատակ կործանեցան և մօտաւորապէս 600 հոգի, իրենց ինչքերուն և անասուններուն հետ մնացին փլատակներուն տակ։

Աղէտին լուրը տարածուելուն պէս, Թիֆլիսի նահանգապետը իսկոյն օգնութիւն փութացուց Ախալքալաք, մէկ կողմէ փլատակները մաքրելու և միւս կողմէ ալ երկրաշարժէն ազատուողներուն ուտեստ, եւայլն հասցնելու համար։ Կառավարութեան կողմէ ալ զինուորներ ղրկուեցան փլատակներու մաքրութեան համար։ Միեւնոյն ատեն Ախալքալաքի մէջ ալ յատուկ մասնաժողով մը կազմուեցաւ, վիրաւորները դարմանելու և զանոնք առժամանակեայ հիւանդանոցներու մէջ զետեղելու նպատակով։ Քաղաքը կեդրոն եղած էր, և վիրաւորներն ու մեռեալները յատուկ սայլերով հոն կը փոխադրուէին։

Արկածեալներուն օգնութիւն փութալու համար իսկոյն հանգանակութեան ձեռնարկուեցաւ Ախալքալաքի, Թիֆլիսի, ինչպէս նաեւ Ռուսիոյ ամէն կողմը, և սկսան հաւաքուիլ դրամ, հագուստ, հաց և ուրիշ նուէրներ։

Դրամական հանգանակութենէն մինչեւ այսօր գոյացած է 78,200 ռուպլի, հետեւեալ կերպով.

Վեհ. Զարը 50,000

Ս. Հայրապետը 1000

Իշխան Միխայիլ Նիքոլայէվիչ և իր որդիները 1000։ Իշխան Նիքոլա Միխայէլովիչ 500։ Կովկասի կառավարչապետը 3000, Միրզոյեան և Ընկ. նաւթային ընկ.ը 5000։ Առեւտրական դրամատունը 3000։ Փոխ. վարկի ընկերութիւնը 1000։ Քաղաքային վարկի ընկերութիւնը 1200։ Քիթոյեան և Ընկ. 1000։ Մ. Արամեանց 500։ Մութաֆեանց 500։ Զուբալով 500։ Թիֆլիսակի Լիստոկ թերթը հանգանակեց (քանի մը օրուան մէջ) 11,000 ռուպլի։ Այս հանգանակութիւնը որուն համեստ չափով մը մասնակցած է նաեւ Թիֆլիզ հրատարակուող Լումայ հանդէսը, դեռ կը շարունակուի։ Կան նաեւ ուրիշ բազմաթիւ նուիրատուութիւններ որոնց աղբիւրը ծանօթ չէ։ Ատիլխանեան և Ընկ. գործարանը 3500 ռուպլի արժէքով կօշիկ և եափնջի նուիրած է։

Այս նուէրներէն զատ, Կովկասի կառավարչապետը արկածեալ գիւղացիներուն փոխ տրուելու համար տրամադրած է 45,000 ռուպլիի գումար մը։

Թիֆլիսի Ս. Առաջնորդը գանձանակ պտտցնել կու տայ իր թեմին մէջ, արկածեալներուն նպաստ հաւաքելու համար։ Նոյն նպատակաւ կը ժողվէ նաեւ հին հանդերձներ և ուրիշ ամէն տեսակ առարկաներ։ Վրաց Ս. Էկզարքն ալ միեւնոյն կերպով գանձանակ պտտցնել կու տայ իր իրաւասութեան տակ գտնուող եկեղեցիներուն մէջ։

Բագուի հայ հասարակութիւնն ալ իր կողմէ աճապին հանգանակութիւն մը բացաւ, Ախալքալաքի մէջ որբանոց մը հիմնելու և արկածեալներու որբերը հոն հաւաքելու համար։ Այս նպատակով արդէն դիմում եղած է Կովկասի նահանգապետին՝ հարկ եղած արտօնութիւնը ստանալու համար։ Ասկէ զատ՝ Բագուեցի հայերը Ախալքալաք ղրկած են 2000 ռուպլի դրամ և 1000 ռուպլիի արժէքով հագուստեղէն, եւայլն։

ՆՈՒԷՐ ՄԸ՝ ՈՐ ՍՐՏԷ ԲՂԽԱԾ Է

Անակնկալ այցելութիւն. — Տղայ մը Պատրիարքարանի մէջ. — Չորս քառորդներ. — Ս. Պատրիարք Հօր օրհնութեան գիրը։

Կաղանդի օրուան պաշտօնական ընդունելութեանց միջոցին, Պատրիարքարանի սրահին մէջ յանկարծ տղայ մը կ'երեւայ և հակառակ բարապաններու արգելքին, Ս. Պատրիարք Հօր սենեակին դուռը բանալով ներս կը մտնէ աջհամբոյրի։

—Օրհնած ըլլաս, զաւակս։

—Ա՛ռ Սրբազան։

Ու միեւնոյն ատեն Ս. Պատրիարքին կը յանձնէ չորս հատ չէյ քառորդներ։

—Ի՞նչ է աս, տղաս։

—Կաղանդի պախշիշս, Սրբազան, որբերուն տուէք, ես պէտք չունիմ։

Եէնիգաբու բնակող տղայ մըն է այս վեհանձն գործին հեղինակը, որ կաղանդի առթիւ իր ծնողքէն իբր նուէր ստացած չորս քառորդներէն, — գրեթէ երջանկութիւն մը տղուն համար, — կը զրկէ ինքզինքը և զանոնք Ս. Պատրիարքին կը յանձնէ որպէս զի խեղճ ու անմխիթար որբուկներու յատկացուին։ Կարելի՞ է աւելի սրտէ բղխած նուէր մը երեւակայել։

Ս. Պատրիարքը, ինքն ալ զգածուելով այս վեհանձնութենէն, օրհնութեան գիր մը ղրկեր է այդ տղուն՝ որ Անտոն Սաքայեան կը կոչուի, և որ կրնայ հիանալի օրինակ մը ըլլալ մեր ունեւորներէն բոլոր անոնց որոնք Պատրիարքական վերջին շրջաբերականին հանդէպ անտարբեր մնացին, առանց իսկ խեղճ ու անօգնական որբերուն պզտիկ նուէր մը ընել մըտածելու։

Ինչպէս երէկ ծանուցած էինք, Ս. Պատրիարք Հայրը այս առաւօտ Մայր Եկեղեցւոյ ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցաւ և նախագահեց նորոգ հանգուցեալ Տ. Երեմիա Արքեպիսկոպոսի հոգւոյն համար կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին։

Պատարագը մատոյց Երուսաղէմի փոխանորդ Երէցեան Տ. Գէորգ Սրբազան որ աւուր պատշաճի գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։

Ս. Պատրիարք Հայրն ալ մեղեդիի պահուն համառօտ այլ ազդու դամբանական մը խօսելով ի վեր հանեց հանգուցեալ եպիսկոպոսին բարեմասնութիւնները և անոր խղճամիտ պաշտօնավարութիւնը, իբր պատրիարքական տեղապահ, իբր երկիցս նուիրակ Ռուսահայոց, իբրեւ տնօրէն Խորհրդոյ անդամ և իբրեւ պատրիարքական փոխանորդ Երուսաղէմի, պաշտօն մը զոր կը վարէր մինչեւ իր մահուան օրը։

Ս. Պատրիարք Հայրը յիշեց թէ հանգուցեալը՝ 50 ամեայ աշխատաւոր Ս. Յակոբեանց միաբանութեան, մօտէն ծանօթ էր իրեն։

Եկեղեցւոյ արարողութեան վերջը պատարագիչ Տ. Գէորգ Սրբազանը Երուսաղէմատան մէջ ընդունեց բազմաթիւ եկեղեցականներու և աշխարհականներու ցաւակցական այցելութիւնները։

—Անուանակոչութեան տօնին առթիւ այսօր Պատրիարքարանի դիւանները փակ կը մնան։

—Վաղը ուրբաթ, ժամ 7ին Քաղ. Ժողովը հրաւիրուած է նիստ գումարել Ղալաթիոյ խորհրդարանը, Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ։

—Թիֆլիզէն կը ծանուցանեն մեզ թէ առաջիկային Բեդերպուրկի մէջ պիտի սկսի հրատարակուիլ Ախուրեան անուն զուտ գեղարուեստական հանդէս մը, նամակագիրը չի յայտներ թէ որո՛ւ կողմէ։ Ամէն պարագայի մէջ կը յուսացուի որ այդ հանդէսը կարենայ փոխարինել Արաքսը որ դադրած էր իր խմբագրին՝ Սիմէօն Գուլամիրեանցի մահուան պատճառաւ։

—Դարձեալ Թիֆլիզէն կը տեղեկացընեն մեզ թէ Լումայ հանդէսին խմբագիր Արժ. Տ. Գիւտ քահանայ Աղանեան մօտատենէն պիտի հրատարակէ Դիւանի Ե. գիրքը՝ որ կը պարունակէ հանգուցեալ Դաւիթ կաթողիկոսի ժամանակուան ատենագրութիւնները, կոնդակները, ևլն։

—Մշոյ առաջնորդական տեղապահ Տ. Բարգէն Մ. վարդապետ շատ կարեւոր տնօրինութիւն մըն է ըրեր։ Տեղապահը նկատելով որ յաճախ պսակներ կ'ըլլան առանց ամուսնացեալներու անունն ու մականունը արձանագրուելու և շատ հեղ քահանաները իրենց մկրտած տղոց անունները կը մոռնան քանի մը օր ետքը և վախճանեալներն ալ կանոնաւորապէս չեն արձանագրուիր, խնդրեր է Ազգ. Պատրիարքարանէն որ մկրտութեան, վախճանման և ամուսնութեան տոմարներ պատրաստուելով Մուշ ղրկուին՝ փոխարժէքը ստանալու պայմանաւ։ Տ. Բարգէն Վ. միեւնոյն տնօրինութիւնը առաջարկեր է նաեւ միւս գաւառներուն համար ալ։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 յունուար. — Այսօր առնուած հեռագիրները կը հաղորդեն նուազ կարեւոր զինուորական գործողութիւններ որոնք յունուար 20ին ու 22ին կատարուած են։ Սբիրմէնի բանակետղէն առնուած վերջին լուրի մը նայելով, ընդհանուր ճակատամարտ մը կը կատարուի։ Անգլիական զինուորները դէպ ի Սբիոն Քոփ կը յառաջանան։ Մինչեւ 24 ժամ վճռական ճակատամարտի մը կը սպասուի։

—Լոնտոնի սակարանին մէջ հարաւաֆրիկեան բոլոր արժեթուղթերուն գիները բռնուած են։ Ռանտ Մինը գոցուեցաւ 39.75,

—Սըր Ռըտվէրս Պըլըր հեռագրեց պատերազմական նախարարութեան թէ Ուօրէն զօրավարը Պօէրներու դիրքերէն 1400 մէթր տարածութեամբ տեղ գրաւած է։ Երկու կողմէն ռմբակոծութիւն կատարուած է։ Սըր Ռըտվէրս Պըլըր այս գիշեր պիտի յարձակի Սբիոն Քոբի վրայ որ կը տիրէ Լէտիսմիթ տանող ճամբուն։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը ոգելից ըմպելիներու, խահուէի, թէյի և ծխախոտի տուրքերը պիտի աւելցնէ, պատերազմի ծախքերը գոցելու համար։

ՊԷՐԼԻՆ. — Համպուրկեան շոգենաւային Ընկերութիւնը որուն կը պատկանի՝ Անգլիացիներուն կողմէ գրաւուած Պունտեսրաթ շոգենաւը, 430,000 մարքի վնասի հատուցում կը պահանջէ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

ՊԷՐԼԻՆ. — Գերմանիոյ դաշնակցային Խորհուրդը որոշեց 769 միլիոն մարքի փոխառութիւն մը ընել, նաւատորմի յաւելման ծախքերուն համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ՓԱՐԻԶ. — Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին մէջ շարունակուեցաւ վիճաբանութիւնը երեսփոխան Պ. Մօթի հարցապնդման՝ այն ամբաստանութիւններուն համար զորս ընդհանուր դատախազ Պ. Պիւլօ քանի մը երեսփոխաններու դէմ ըրած էր Ասոմբսիոնիսթներու դատին ատեն։ Բուռն վիճաբանութիւն մը կատարուեցաւ։ Ազգային կուսակցութեան երեսփոխան Պ. Լոզի նախատեց նախարարները։ Երեսփ. Ժողովը պարաւանաց քուէ տուաւ Պ. Լոզիի դէմ։ Ընկերվարական երեսփոխան Պ. Շառլ Պէնուա բուռն կերպով միջամտեց։ Ատենապետը պահանջեց պարաւանաց քուէ մը այդ երեսփոխանին համար և զայն արտաքսեց։ Արտաքսումը քուէարկուեցաւ։ Նախարարութեան պահանջումով [illegible] չարունակութիւնը [illegible] քուէարկուեցաւ։

ԱՍՈՄԲՍԻՈՆԻՍԹՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ. — Պատժական 9րդ ատեանը այսօր իր վճիռը արձակեց Ասոմբսիոնիսթներու դէմ բացուած դատին մէջ։ Ընդհանուր դատախազին պահանջումին համաձայն, դատարանը վճռեց լուծել այդ միաբանութիւնը։ Ամբաստանեալներէն իւրաքանչիւրը 16ական Ֆր. դրամական տուգանքի դատապարտուեցաւ։

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	02
Ամէնէն բարձր գին	»	25	04
Ամէնէն վար գին	»	25	01 1/2
Բումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	121	75
Ամէնէն բարձր գին	»	125	25
Ամէնէն վար գին	»	124	75

ԲԱՑՈՒՄ 13 Ցուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	25	06
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125	25
Օսմանեան		428	50
Ռէժի		285	—
Օսմ. Գանքա		12	62
Քռէտի Ժէնէրալ Օթթ.		2	34
Երկրագործական Գանքա		—	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	16
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		105	—
» ծուխսանս		225	—
» պարտաթ.	Ֆր.	483	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	—	—
Քարտաի Վ. Պոլսու	»	436	—
Թրանսվալ	»	57	25

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	22
Անգլիական ոսկի	»	110	10
Բոլ էմբէրիալ	»	99	—
Քրիմից	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	10
Մէճիտիէ	»	94	10
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	5	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
» » » չէք	»	109	37 1/2
Փարիզ » »	Ֆր.	23	—
» » » չէք	»	22	87
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	—	—
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 24 Ցուն.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	10
) գոց.	»	23	20
» » » Բ.	»	46	30
» » » Գ.	»	26	42
Օսմանեան	»	428	50
Բումէլի երկաթուղի	Ֆր.	126	50
Օսմ. Ռէժի	»	285	—
Օսմ. Կայս. Գանքա	»	566	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 ⁰/₀	»	100	10
Քռէտի Լիոնէ	»	1018	—
Ֆանք տը Բարր	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	93	15
Սպանիական արտաքին	»	68	50
Թրանսվալ	»	56	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամագեղչ	»	4	—

ՊԷՐԼԻՆ, 24 Ցուն.

Օսմ փոխառութիւն 1855	մարք	112	75
Բումէլիի երկաթուղի	»	127	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Ցուն.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	91
» Լոնտոնի վրայ	»	242	20
Բումէլիի երկաթուղի	»	127	—
Օ. Ռ. Ռէժի	»	136	50

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Արեւելեան երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 180րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հրապարակաւ յունվար 18)30 ի օրը ճիշդ կէս օրին, Օսմ. Կայս. Պանքայի վարչութեան կեդրոնատեղին մէջ, աջակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքայի։ 2—4

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (123)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Դ. ՄԱՍ

ԺԲ.
ԿՈՅՍ ԵՒ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

Աւա՜ղ, չէր կրնար Ժագը ատել։

Որչա՜փ զայն յանցաւոր կը գտնէր, այնչափ բուռն պաշտանք մը կը զգար անոր նկատմամբ։

Մնաց որ, կը մտածէր թէ յանցանքին ամբողջութիւնը Ժագի չէր պատկաներ։

Ո՛չ, ո՛չ, Ժագ բոլորովին յանցաւոր չէր։

Ո՛հ, իր ալ յանցաւոր ըլլալը կը զգար։

Ինչո՞ւ համար Սէն. Ժօռժի հետ այդ կատակերգութիւնը խաղացած էր. ինչո՞ւ տ'Օրէլի իշխանուհիին տուած խորհուրդին հետեւած էր մինչեւ իր ընտանիքին պատիւը արատելու աստիճան։

Ժագի լքումը ասով չէ՞ր արդարանար։

Ու բոլոր այս մտածումները վերջին ծայր կը տանջէին զինքը։

Վայրկեան մը արիւնը դէպի սիրտը խուժեց. զգաց որ անդամները կը սառին և աղաղակեց.

—Աստուա՛ծ իմ, պիտի մեռնի՞մ արդեօք...

Այս մտածումը ուրախութեան ու միեւնոյն ատեն սոսկումի խառն զգացում մը ներշնչեց իրեն։

Արդէն կը փափաքէր ժամ առաջ ազատիլ զինքը տանջող ցաւերէն։

Մահը անշուշտ շատ աւելի լաւ պիտի ըլլար այդ պայմաններուն մէջ։

Եւ սակայն, երիտասարդ աղջիկը չէր ուզեր մեռնիլ։

Մինչեւ զանգակին չուանը առաջացաւ սպասուհի մը կանչելու համար։

Բայց աչուըները չմորած էին. շուրջը չէր տեսներ։

Միակ առարկան զոր կրցաւ նշմարել, Քրիստոսի խաչելութեան պատկեր մըն էր, գեղօրներով զարդարուն քոնսոլի մը վրայ զետեղուած։

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուած իմ, մըմընջեց, գթա՛ իմ վրաս.... Միայն դուն ես իմ ապաւէնս։ Աւելցո՛ւր ցաւերս եթէ երբեք անո՛նք անբաւական են դեռ յանցանքս քաւելու համար....

Կը խեղդուէր խեղճ աղջիկը։

Ի զուր ջանաց զանգակին թելը ձեռք անցընել։

Անկարելի էր սակայն, քանի որ խաչելութեան պատկերէն զատ բան մը չէր կրնար տեսնել խեղճը։

Մութը իջնել սկսած էր արդէն։

Յանկարծ ուրախութեան աղաղակ մը հասաւ ականջին։

Սրահին կից պզտիկ սենեակին մէջ սեղանը կը պատրաստէին։

Քօղը որ աչուըներուն վրայ իջած էր, իսկոյն անհետացաւ։

Կատարելապէս կրցաւ դիտել այն սենեակը ուր կը գտնուէր և զոր երկու ջահեր կը լուսաւորէին։

Լսեց որ իշխանը հրամաններ կու տար հնչուն և ուրախ ձայնով մը։

Ահաւոր տեսիլք մը ցնցեց զինքը. ոտքի ելաւ, բայց չկրնալով ինքզինքը բռնել, կրկին գետին ինկաւ ծունկի վրայ, ձեռուըները միացուցած և աչուըները խաչելութեան պատկերին յառած....

. . . .

Այդ միջոցին իշխանը անձամբ պատրաստել կու տար այն սեղանը՝ ուր քիչ մը ետքը Էլֆրիտի հետ պիտի ճաշէին։

Երբոր ամէն բան աւարտեցաւ.

—Լաւ ըսաւ, վերջին ձեռք մըն ալ զարկէք և ես ալ երթամ իշխանուհիին իմացնեմ։

Ու սենեակ մտաւ։

—Կ'աղօթէ կոր, ըսաւ ինքնիրեն։

Եւ քանի մը երկվայրկեանի չափ անշարժ մնաց անոր ետին։

—Էլֆրիտ, ըսաւ։

Ոչ ոք պատասխանեց։

Նորէն կանչեց։

—Էլֆրիտ, սիրելիս...

Կրկին պատասխան չստացաւ։

Ան ատեն մթին մտածում մը ունեցաւ և զգաց որ սիրտը կը սեղմուի։

Ձեռքը երիտասարդ աղջկան ուսին վրայ դրաւ, բայց անիկա քովնտի ինկաւ անշարժ, անկենդան։

Մեռա՛ծ էր...

ԺԳ
ՆՈՐԷՆ ՄԱՆՏՐԷՆԸ

Մանտրինէ երբոր մեկնեցաւ Նալվուարներու երեկոյթէն, ամէն ատենէ աւելի գէշ տրամադրութեանց մէջ կը գտնուէր։

Կը կարծէր որ Մէլքիոր տիւ Ռաժօ ճանչցած էր զինքը ու վերջնականապէս համոզուած թէ ինք Մանտրինէն է։

Այս պատճառաւ, մտածեց ազատիլ այդ մարդէն, ինչպէս նաեւ Լալուէթէն ու Լա Պէյէթէն որո՛նք կրնային վտանգաւոր դառնալ իրեն համար։

Իր նպատակն էր այդ մարդոց ձեռքէն ազատել ետքը երթալ գտնել Ժագը և անոր ամուսնութեան արգելք ըլլալ՝ յանուն Պէրթի հօր՝ Լիւսիէն Մէյլանի։

Կը յուսար որ Բէլիւսէնի և լորտ Ճօն Մաճէրալի վկայութեամբ պիտի կարենար հաստատել թէ տօն Ռամօն Մալթիֆաս իրօ՛ք Լիւսիէն Մէյլանն էր և թէ իր մահուընէն առաջ զինքը իր ժառանգորդը կարգած էր Շիլիի մէջ, պայմանաւ որ ամուսնանայ Պէրթի հետ։

Մանտրինէ գիտէր որ Պէրթ զինքը կը սիրէր. գէթ այնչափ՝ որչափ որ կը սիրէր Ժագը. գալով այս վերջինին, եթէ երբեք անուշ լեզուէ չի հասկնար, Մանտրինէ միջոցը պիտի գտնէր զայն քաշուելու բռնադատելու։

Բայց բոլոր ասոնք յաջողցնելու համար անպատճառ պէտք էր որ տիւ Ռաժօ, Լալուէթ ու Լա Պէյէթ մէջտեղէն վերնային։

Ու մանաւանդ շուտ գործել պէտք էր, որովհետեւ Ժագի և Պէրթի ամուսնութիւնը օ՜ր օր կրնար տեղի ունենալ։ Մանտրինէ կը զգար որ ալ անգամ մը ամուսնացած ըլլալէն ետքը Պէրթ ո՛ւ և է կերպով չպիտի ուզէր իր ամուսնական պարտականութիւններէն թերանալ։

Չորս անձ մէկէն անհետացնե՛լ...., շիտակ, դիւրին գործ չէր։

Թերեւս քանի մը օր առաջ Մանտրինէ սոսկար այդ գաղափարէն։

Բայց, ինչպէս որ ըսինք, Բարիզ դառնալէն ի վեր, բոլոր այն յուսախաբութիւնները որոնց ենթարկուած էր, փոխած էին զինքը։

Հին Մանտրինէն դարձած էր ալ, սոսկալի չարագործը՝ որ իր ծրագիրները յաջողցնելու համար չպիտի ուզէր բնաւ զանազանութիւն դնել մարդու մը և ճանճի մը կեանքին միջեւ։

Գալով գործադրիչներուն, փառք Աստուծոյ պատրաստ ունէր ձեռքի տակ։ Ժօլի կէօլ իր վրայ պիտի առնէր Լալուէթը, Բաօքօմիլ պիտի կրնար Լա Պէյէթի գործը լմնցնել ու Բէլիւսէն ալ իր կարգին պիտի կարգադրէր տիւ Ռաժօյի և կնոջը հաշիւը։

Առաջին երկուքին համար Մանտրինէ կատարելապէս վստահ էր։

Ո՛չ թէ միայն երկուքն ալ անկարող էին զինքը մատնելու, այլ նոյն իսկ բնաւ չպիտի ուզէին հակառակիլ իր ո՛ և է մէկ հրամանին։

Բայց պէտք էր համոզել Բէլիւսէնը որպէսզի տիւ Ռաժօ ամուսինները սպաննէր։ Որովհետեւ բարի ու պատուաւոր մարդ մըն էր Բէլիւսէն։

Պէտք էր անկէ սկսիլ. անգամ մը որ Բէլիւսէն իր գործը աւարտած ըլլար, միակ նշանով մը Ժօլի կէօլ ու Բաօքօմիլ կրնային անհետացնել Լալուէթն ու Լա Պէյէթը։

Այս մտածումով, Մանտրինէ իսկոյն կանչեց Բէլիւսէնը և ըսաւ անոր.

—Ինչպէ՞ս ես նայիմ, ծերուկս, գո՞հ ես Բարիզ գտնուելուդ.

—Պարոն կոմս, պատասխանեց Բէլիւսէն, բնականաբար շատ լաւ կը գտնեմ վիճակս միայն թէ բան մը կը նեղէ զիս։

—Ի՞նչ։

(Շարունակելի)

ԷՔԻԹԱԲԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց Թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	Ֆր.	4140
Էքիթըպլ ընկերութեան » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	Ֆր.	732
20 տարուան մէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱԲԼԻ

489

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 Ֆր
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է լման	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ԲԷՐԲԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագինով։ 572

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ԸՆՏԻՐ ԳԻՆԻՆԵՐ

ՍՈՒՔԻԱՍԵԱՆ ՄԱՌԱՆ

Ղալաթիա, Նուսուէթ Իգէսսին խան թիւ 2 եւ Մահրիգիւղ Խնամիրեան Միհրան էֆ.ի մթերանոցը

Սուքիասեան էֆ. ծանօթ հայ գինեգործ, այս ձմեռ եւս ի վաճառ հանած է նախորդ տարիներէ աւելի ընտիր տեղական գինիներ սպիտակ և կարմիր, գեղչեալ գիներով։

Սուքիասեան զուտ գինիներու յատկութիւնը վկայեալ է արդէն համբաւաւոր բժիշկներու կողմէ. կ'արժէ գործածել նոր տարւոյ սեղաններու վրայ, նոր ոյժ և ոգեւորութիւն ստանալու համար։

8—20

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքնին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հատին, նեխին փոխանակ մարմինն սնունդ մատակարարելու, թունաւոր միքրոպներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելամաղձութիւն, են. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆԸ կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։

479 7—26

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852 ին

Կեդրոնական դրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Ինշիւրընս Պիլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչէսթեր։

Դրամագլուխ	անգլ. ոսկի	3,000,000
Պահեստ	» »	1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, ևն, ևն, ամենանպաստաւոր պայմաններով ու և է կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ

Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՓՈՆՏ ՍԻԼԼԸՐ և ԸՆԿ.
Թիւ 4, Բիւչիւք Թինէլ խան, Ղալաթիա
63—104

ՀԻՆ ԳԻՆԻ [illegible] տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը հանեն. [illegible]

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկէ, [illegible], և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible]

Ե. Գ. Զմեաները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամէն օր, ([illegible]) [illegible] Բերայի գործատեղին։

[illegible], թիւ 1 [illegible]

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուական
(26 Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԼՍ ԵՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմոն
Յակոբեան խան, Վօյվօտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի Ճամի հավուզը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասոխ
Մահրուքճիլար, Զօրբլը խան, Թիւ 21

194

ԼԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռուտոլֆ Հօէօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօէօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գուստաւ Նաքօ, » » » »
» Անթուան Բրօքէշ ա'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան ար Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՓՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի Հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ

176

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ զ'Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակները ժամանակաւոր փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին երաշխաւորեալ երաշխաւորութեան պաշարաւ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բերէ՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 Ֆր., 1897էն 1,424,000 Ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանի Ընկերութիւնն և որոց կը վերադարձի Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ ապագային էք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք երբեւ հաստատ թարէր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրէն չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Հ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀՃԵԱՆ
Վօյվօտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible] Լիվըրփօլ և Ամերիկայի մէջ

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	[illegible]	4561
Էթրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Օւրանիա	7263	[illegible]	2393
Փավոնիա	5587	[illegible]	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Պալմիրա	2144
Պոթնիա	4557	[illegible]	1899
[illegible]	2143	Մարօքքօ	1855
[illegible]	1876	Կամպանիա	12950
[illegible]	1614	Լուքանիա	12950
[illegible]	4845		

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 57

NEVRALGIES Անզար. Ստամոքսի կծկում, Անարիւնութիւն և բոլոր ջղային հիւանդութիւններ մէկ ժամուան մէջ կը բուժուին շնորհիւ Տօքթէօր CRONIERի ՀԱԿԱՋՂԱՑԱՒԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐՈՒՆ
Տուփը 3 ֆրանք, ճամբու ծախք չասնուիր Paris, դեղարան Robriquet Monnaie փողոց Թիւ 23։ Կը ծախուի նաև բոլոր դեղարաններու մէջ։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ
ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible] ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտինօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հէրօ	775	Մարթէլլօ	3709	[illegible]	1735
Արքօսօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սալէրնօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տաւրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1326
Պրավօ	1076	Տրակօ	1713	Հումպէր	585	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իտահօ	2854	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	[illegible]	2464	Իտալօ	5540	Օհիօ	4100	Թոլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրօնթօ	437
Գալիփսօ	1337	Էրատօ	1481	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1585	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆալքօ	954	Քօլպինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Փօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2596
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէփանթօ	2272	Ռինալտօ	1668	[illegible]	1850
Կլիօ	2627	Կալիլէօ	3080	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Մուրիլլօ շոգենաւը. նաւապետ Ճօնսթըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորուի ի Հըլ ք ամսոյս 17ին. պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՑ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Սկիւտար		Սկիւտարէն Պէշիկթաշ		Պէշիկթաշէն Սկիւտար	
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.		Ժ. Վ.		Ժ. Վ.	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		1 50		2 —	
2 —		2 50		2 35		2 45	Գուզկ.
2 45		3 25	Իւսկ. Գուզկ.	3 50		4 —	
3 30		3 50		5 —		5 10	
4 —		4 30	Իւսկ. Գուզկ.	5 45		6 27	
4 40		5 30		6 30		7 —	
5 20		6 15	Պէշիկթաշ	7 15		7 50	
5 45	Պէշիկթաշ	6 50	»	8 20		8 35	
6 30	»	7 40	»	8.50		9 —	
7 15	»	8 25		10 —	Գապթ. Պէշկ.	10 15	
8 —		9 —		10 40	» »	10 50	
8 45	Պէշիկթաշ	9 40		11 40		11 50	
9 30		10 10	Գուզկ.	12 5		12 10	
10 10	Պէշիկ. Գապթ.	10 40	»				
10 30	Գուզկունճուք	11 —					
10 55	»	11 25	Գուզկ.				
11 15		11 45					
12 —		12 5					

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբուժական անձերու դիմել Տքթ. Պառըի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները՝ արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառըի՝ լովին քով մնալու համար։ Արդէն, հրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 11 23 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 12 24 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հանդըրդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 13,25 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 13,25 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 14 26 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 5

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաֆին վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ, [illegible], [illegible] և Սեւ Ծովի [illegible]

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
[illegible]	3000	Նէլթիս	2400
[illegible]	3000	Օսայրիս	2250
[illegible]	3000	Բէրա	2250
[illegible]	3000	Սֆինքս	2000
[illegible]	3000	[illegible]	1500
[illegible]	2500	[illegible]	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրէթ Լիվըրփուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ